

BI Norwegian Business School - campus Oslo

GRA 19703

Master Thesis

Thesis Master of Science

Hvordan norske selskaper kan påvirkes av Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)

Navn: Marte-Sofie Holen, Cathrine Skalle Tveito

Start: 15.01.2019 09.00

Finish: 01.07.2019 12.00

Marte Sofie Holen
Cathrine Skalle Tveito

Masteroppgave
ved Handelshøyskolen BI

**Hvilken betydning vil det ha for selskaper hjemmehørende i
Norge dersom reglene om Common Consolidated Corporate Tax
Base (CCCTB) blir vedtatt?**

Innleveringsdato: 26.06.2019

Master of Science in Business
Major in Business Law, Tax and Accounting

Veileder: Eivind Furuseth

Institutt for rettsvitenskap

Handelshøyskolen BI, Oslo

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på masterprogrammet i økonomi og ledelse med fordypelse i forretningsjus, skatt og regnskap ved Handelshøyskolen BI. Prosessen rundt oppgaven har vært tidkrevende og til tider utfordrende, men svært lærerik og interessant. Vi tar med oss gode erfaringer når vi om kort tid skal ut i arbeidslivet.

Det var gjennom faget Skatterett - selskapsbeskatning med Eivind Furueth som foreleser, som gjorde at vi fikk spesiell interesse for internasjonal selskapsbeskatning. Med god hjelp fra Eivind som veileder fant vi et spennende tema å skrive om.

Vi ønsker å rette en takk til alle som har delt sine synspunkter angående temaet. Dette har gitt oss fine innspill og kunnskap som vi har tatt med oss i denne prosessen.

Vi vil også takke vår veileder Eivind Furueth som har vært en stor inspirasjonskilde gjennom hele prosessen. Hans kunnskap om skatterett og tilbakemeldinger har vært helt avgjørende for oppgaven.

Oslo, juni 2019

Marte Sofie Holen

Cathrine Skalle Tveito

Sammendrag

Denne masteroppgaven tar for seg en dagsaktuell utfordring knyttet til skattlegging av multinasjonale selskaper. EU-kommisjonen har siden tidlig 2000-tallet arbeidet med å innføre et felles skattegrunnlag blant EU-statene. Forslaget er kalt Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), og vil bestå av to trinn. Første trinn, Common Corporate Tax Base, skal gi et likt skattegrunnlag for selskaper på nasjonalt nivå, og har som mål å redusere tvister om dobbeltbeskatning i EU. Trinn to innebærer en felles konsolidering av selskaper på overnasjonalt nivå.

Oppgaven tar for seg påvirkningen en innføring av forslaget kan ha for selskaper hjemmehørende i Norge med datterselskap i EU og for selskaper hjemmehørende i et EU-medlemsland med datterselskap i Norge. Ved bruk av enkle talleksempel har vi belyst tilpasningsmuligheter, investeringer og overskuddsflytting mellom Norge og CCCTB.

Utredningen vår viser at det er mange fordeler ved en eventuell implementering av CCCTB i Norge. Blant annet kan en innføring føre til et mer rettferdig system på tvers av landegrensene. Norske selskaper vil kun være nødt til å levere én skattemelding for all aktivitet i EU, og skattemotivert internprising elimineres mellom tilknyttede selskaper av medlemslandene i CCCTB. Til tross for dette har majoriteten av fagpersonene som vi har vært i kontakt med både liten tro på at CCCTB vil bli innført i Norge, eller at Norge vil tilpasse seg CCCTB.

Basert på analysen er det liten sannsynlighet for at Norge vil ta del i CCCTB i nærmeste fremtid, men vi vil kunne se en tilpasning av norske regler om beskatning for å harmonisere mer med reglene i CCCTB. Dette vil være fordelaktig med tanke på at Norge ikke er medlem av EU og på denne måten ikke vil måtte engasjere seg fullt ut i CCCTB.

Innholdsfortegnelse

FORORD	I
SAMMENDRAG	II
INNHALDSFORTEGNELSE	III
1.0 INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN OG MOTIVASJON	1
1.2 INTRODUKSJON OM FORSKNINGSTEMA.....	3
1.3 OPPGAVENS OMFANG OG BEGRENSNINGER	3
2.0 FORSLAG AV 2016	4
2.1 FØRSTE TRINN: COMMON CORPORATE TAX BASE (CCTB)	5
2.1.1 <i>Krav til konsern</i>	5
2.1.2 <i>Forsknings- og utviklingskostnader</i>	6
2.1.3 <i>Allowance for Growth and Investment</i>	6
2.2 ANDRE TRINN: COMMON CONSOLIDATED CORPORATE TAX BASE (CCCTB).....	7
2.2.1 <i>“Alle eller ingen”</i>	8
2.2.2 <i>Fordelingsnøkkelen</i>	9
3.0 TIDLIGERE FORSKNING	11
4.0 METODE	12
5.0 ANALYSE	13
5.1 PÅVIRKNING FOR NORGE	13
5.1.1 <i>CCTB og Norge</i>	13
5.1.2 <i>Fradrag for FoU-kostnader</i>	15
5.1.2.1 <i>Konsekvenser for norske selskaper</i>	16
5.1.2.2 <i>Norsk tilpasning</i>	18
5.1.2.3 <i>Eksempel vedrørende forskning og utvikling</i>	19
5.1.3 <i>Fradrag for vekst og investeringer</i>	20
5.1.3.1 <i>Utfordringer ved AGI-modellen</i>	21
5.1.3.2 <i>EUs utviklingstrekk</i>	22
5.1.3.3 <i>Den norske rentebegrensingsregelen</i>	22
5.1.3.4 <i>Eksempel vekst og investeringer</i>	23
5.1.4 <i>CCCTB og Norge</i>	25
5.1.4.1 <i>BEPS og OECD</i>	26
5.1.4.2 <i>Skatteavtaler</i>	28
5.1.5 <i>Meseberg Declaration</i>	30
5.1.6 <i>Delkonklusjon</i>	31
5.2 SELSKAP HJEMMEHØRENDE I NORGE MED DATTERSELSKAP I EU	32

5.2.1 Gruppetannelse etter CCCTB-direktivet.....	32
5.2.2 Reduksjon av administrative kostnader	34
5.2.3 Patentbokser.....	36
5.2.4 Delkonklusjon.....	38
5.3 SELSKAP HJEMMEHØRENDE I EU MED DATTERSELSKAP I NORGE	38
5.3.1 Internprising og overskuddsflytting	38
5.3.2 Investeringer i norske datterselskaper	41
5.3.3 Risiko for utbytte-strømmer.....	41
5.3.4 Destinasjonsbasert salg	42
5.3.5 Faktorplanlegging	44
5.3.5.1 Eiendelsfaktoren	44
5.3.5.2 Salgsfaktoren	45
5.3.5.3 Arbeidskraftfaktoren.....	45
5.3.5.4 Eksempel.....	47
5.3.6 Delkonklusjon	50
6.0 KONKLUSJON.....	51
7.0 REFERANSER.....	53

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn og motivasjon

Hovedproblemstillingen som skal analyseres i denne masteroppgaven er hvilken betydning en eventuell innføring av Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) kan ha for selskaper hjemmehørende i Norge dersom reglene blir vedtatt. Internasjonale selskaper vokser som aldri før, og beskatning av selskapene som opererer i flere land med ulike måter å beregne beskatningen på, blir stadig et større problem. For flere selskaper er også dette avgjørende for hvor de etablerer bedriften sin.

Som et ledd for å bekjempe problemet med skatteplanlegging, har Europakommisjonen fremmet forslag om en felles beregning av skattegrunnlaget for EU-statene. Separat Accounting (SA) har vært det mest brukte for skatteberegning rundt om i Europa, og verden generelt. I et SA-system vil hvert enkelt land beregne skatt i henhold til inntektene generert av selskaper innenfor sin jurisdiksjon ved hjelp av armlengdeprinsippet for prising av transaksjoner innad i selskapet og deretter bruk av nasjonale skattesatser. Forslaget fra EU-kommisjonen innebærer en endring fra Separat Accounting (SA) til Formula Apportionment (FA), eller formelbasert fordeling.

Under FA, distribuerer eller fordeler et konsern sine totale inntekter over de områdene hvor de driver næringsvirksomhet ved hjelp av en formel basert på andelen aktivitet de utfører i denne jurisdiksjonen. Beløpet fordeles der hvor datterselskapene er lokalisert og skattegrunnlaget i den respektive jurisdiksjonen. (Weiner, 2005, s. 9)

En vesentlig forskjell mellom de to skatteprinsippene er at SA-systemet er basert på rapporterte inntekter, mens FA-systemet er basert på rapportert aktivitet (Nielsen, Raimondos-Møller & Schjelderup, 2010, s.122). FA-systemet benyttes i dag på delstatsnivå i land som USA og Canada, mens det utover landegrensene

---

benyttes SA og armlengdeprinsippet. EU-kommisjonen har fremmet dette forslaget som en del av Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB). Forslaget er fremmet for å utjevne konkurranseområdet for konkurranse i næringslivet blant medlemslandene i EU. FA er foretrukket av flere økonomer siden den er mer robust for de finanspolitiske eksternaliteter som oppstår ved konkurranse over investeringer og fortjeneste, samt spørsmålet om dobbeltbeskatning.

Europakommisjonen har siden starten av 2000-tallet jobbet med et forslag til en løsning og i 2011 kom det første forslaget som skulle legge til rette for felles skatteregulering i unionen. Forslaget ble kalt Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) og begrunnelsen var først og fremst å begrense dobbeltbeskatning internt i EU og administrative kostnader knyttet til å håndheve armlengdeprinsippet (NOU 2014: 13, s. 184). Et felles skattegrunnlag skulle bidra til å forenkle beskatning og hindre skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging. Forslaget fra 2011 ble skrinlagt da det ble møtt med stor motstand fra Irland og Storbritannia.

Kommisjonen la høsten 2016 frem en revidert versjon, som i hovedsak inneholder det samme, men det er gjort noen endringer i implementeringen av systemet. Dette skal forhåpentligvis føre til at det blir enklere for medlemslandene å godta forslaget. Storbritannia, som har vært negativt til forslaget, er på vei ut av EU og det kan dermed øke sannsynligheten for gjennomslag. OECD har ønsket å fokusere på det gjeldende skattesystemet og heller gjøre endringer gjennom å tette hull og omgåelsesmuligheter knyttet til beskatning. En slik forbedring har blitt lagt frem gjennom BEPS - «Base Erosion and Profit Shifting», hvor blant annet åpenhet og informasjonsutveksling står i fokus (Berg-Rolness, 2017, s. 21). I et nytt forslag fra 2019 foreslår OECD bruk av FA for å møte utfordringene rundt digitaliseringen av økonomien.

Vår utredning tar for seg implementeringen av CCCTB og analyserer effektene det kan ha for henholdsvis norske mor- og datterselskaper.

1.2 Introduksjon om forskningstema

På bakgrunn av dette ønsker vi å se på hvilken betydning det vil ha for selskaper hjemmehørende i Norge dersom reglene om Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) blir vedtatt.

Dette vil vi belyse ved å se nærmere på forskjellen mellom to sekundære problemstillinger:

- *Hvilken betydning vil det ha for et selskap hjemmehørende i Norge med datterselskap i EU?*
- *Hvilken betydning vil det ha for et selskap hjemmehørende i EU med datterselskap i Norge?*

Det stilles stor usikkerhet til forslaget, og med tanke på at Norge ikke er et fullverdig medlem av EU er det interessant å se hvordan et vedtak kan påvirke det norske næringsliv.

1.3 Oppgavens omfang og begrensninger

I oppgaven vil vi fokusere på hvilken effekt en mulig innføring av et felles skattegrunnlag for EU-statene kan ha for norske mor- og datterselskap med aktivitet i Europa. Herunder ser vi først på hvilken påvirkning det vil ha for Norge dersom vedtaket blir innført. Ettersom Norge ikke er medlem av EU og derfor ikke vil bli inkludert i CCCTB, vil oppgaven basere seg på et scenario hvor det er en mulighet for Norge å ta del. Vi vil ikke gå direkte inn på hvor sannsynlig en slik innføring kan være, men vi ser kort på responsen fra noen av EU-statene.

Oppgaven tar for seg to hovedscenarioer på bakgrunn av lovteksten i CCCTB forslaget. Det første scenarioet analyserer effektene på beskatning av selskaper hjemmehørende i Norge med datterselskaper i EU. Det andre scenarioet analyserer effektene på beskatning av selskaper hjemmehørende i en EU-stat med datterselskap i Norge.

Statsstøtteproblematikken vil antageligvis kunne påvirke resultatene i oppgavene. I perioden 2003-2014 fikk Apple en straffeskatt på 13 milliarder euro for å ha mottatt ulovlig statsstøtte fra Irland (E24, 2019). EU-kommisjonen konkluderte med at det amerikanske selskapet har fått særlige skattefordeler i Irland, og at det er ulovlig i henhold til EUs regler om statsstøtte. I utgangspunktet kan ikke EU-kommisjonen og EU domstolen gripe inn i de enkelte medlemslands nasjonale skatteregler, men det er EU og EØS sitt ansvar at selskaper skal kunne konkurrere på tvers av landegrensene uten noen form for forskjellsbehandling fra myndighetenes side, i henhold til EØS-avtalen artikkel 61 (Folkevord, B. & Furuseth E., 2016). Det at Apple faktisk har betalt 13 milliarder euro mindre i skatt enn sine konkurrenter skaper en betydelig konkurransefordel. Dersom EU kommer til enighet om et sett med felles skatteregler vil dette i stor grad hindre at nasjonale skatteregler anvendes slik at konkurransevridding oppstår. Med tanke på at dette er et stort og omfattende tema, vil vi i denne oppgaven utelukke statsstøtteproblematikken.

2.0 Forslag av 2016

Fra midten av 90-tallet har EU-kommisjonen arbeidet med hvorvidt nasjonale skatteregler utgjør en restriksjon av de fire frihetene; fri bevegelse av varer, tjeneste, kapital og personer innenfor EU. I 2001 startet EU-kommisjonen å arbeide med CCCTB. Målet var å forenkle beskatning og redusere etterlevelsekostnader, noe som ville føre til et mer konkurransedyktig EU. Det viste seg imidlertid vanskelig å bli enige om hvordan skattegrunnlaget skulle fordeles mellom medlemslandene og hvordan selve implementeringen av regelverket skulle foregå. Det resulterte i at det opprinnelige forslaget ikke ble lansert før i 2011. Hensikten var fremdeles å senke kostnadene og øke effektiviteten, men også hindre skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging. Forslaget fikk ikke tilstrekkelig oppslutning og ble dermed lagt på is.

I juni 2015 annonserer Europakommisjonen at de ville relansere forslaget om CCCTB i 2016. Det nye forslaget består av to trinn. I første trinn vil det innføres en "Common Corporate Tax Base" (CCTB), det innebærer at rammeverket og felles skatteregler innføres innad i EU (Europakommisjonen, 2016a). Videre i trinn to innføres "Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), det innebærer at

---

konsernets overskudd konsolideres på et overnasjonalt nivå, og beskattes ved bruk av en fordelingsnøkkelen (Europakommisjonen, 2016b).

2.1 Første trinn: Common Corporate Tax Base (CCTB)

Første trinn skal gi et likt skattegrunnlag for selskaper på nasjonalt nivå, og har som mål å redusere tvister om dobbeltbeskatning i EU. Dette innebærer at selskaper som opererer over landegrensene i EU, ikke lenger vil måtte håndtere 28 forskjellige sett med nasjonale regler når de beregner det skattepliktige overskudd (Delivorias, A., 2018).

Direktivet etablerer et system med felles grunnlag for beskatning av enkelte selskaper og fastsatte regler for beregning av skattegrunnlaget. I utgangspunktet er alle inntekter skattepliktig med mindre det eksplisitt er unntatt gjennom direktivets bestemmelser. I henhold til artikkel 4 i CCTB-direktivet er inntekter definert som fortjeneste ved salg og andre transaksjoner, fratrukket merverdiavgift og andre avgifter som er oppkrevd på vegne av statlige organer. Dette inkluderer også penge-gaver, mens gaver som ikke er penger foreløpig er unntatt. Videre i artikkel 8 i CCTB-direktivet fremkommer inntekter som ikke skal inkluderes i skattegrunnlaget. Blant annet er subsidier som er direkte knyttet til anskaffelse, bygging eller forbedring av anleggsmidler fritatt. Samtidig er også utbytte og gevinst fritatt dersom skattebetaleren har eid mer enn 10% av både aksjekapitalen og stemmerettighetene sammenhengende de siste 12 månedene.

2.1.1 Krav til konsern

For at et konsern skal bli berørt av CCTB må det enten være et mor- eller datterselskap med aktivitet i EU. Samtidig må to kriterier være oppfylt, morselskapet må ha kontroll og eierskap, det innebærer mer enn 50% av stemmerettighetene og mer enn 75% av kapitalen. Nedre grense for tvungen overgang til CCTB-reglene er foreløpig satt til 750 millioner euro av total konsolidert konserninntekt. Dersom omsetning er lavere kan konsernet fritt velge å ta i bruk reglene, gitt at eier- og kontrollkravet er oppfylt. Selskap som inngår i et slikt konsern kan individuelt søke om å reguleres etter CCTB-reglene. Med dette menes det at dersom morselskapet velger å tilknytte seg systemet, kan datterselskapene fritt treffe sin egen beslutning.

2.1.2 Forsknings- og utviklingskostnader

I henhold til artikkel 9 i CCTB-direktivet, bygger forslaget på et utgangspunkt hvor alle driftskostnader som påløper skattyter med sikte på å erverve eller sikre seg inntekt er fradragsberettiget. EU-kommisjonen foreslår i tillegg et «superfradrag» for kostnader til forskning og utvikling (FoU). Dette er ment å erstatte de såkalte patent-boksene flere medlemsland benytter i sine nasjonale skatteregler. Hensikten er å oppfordre til økt innovasjon. Dette innebærer at i tillegg til ordinær fradragsføring av FoU-kostnader, gir «superfradraget» store selskaper rett til et tilleggsfradrag for opptil 50% av FoU-kostnadene for beløp som ikke overstiger 20 millioner euro. Små- og mellomstore selskaper kan kreve «superfradrag» for alle sine FoU-kostnader som ikke overstiger 20 millioner euro. For den resterende summen gis det fradrag på 25%.

2.1.3 Allowance for Growth and Investment

EU-kommisjonen foreslår et fradrag for vekst og investeringer for å øke graden av en skattemessig likebehandling mellom gjeld og egenkapital, Allowance for Growth and Investment (AGI). De fleste europeiske skattesystemene tillater kun skattefradrag for gjeldskostnader, noe som bidrar til å gagne gjeld som finansieringskilde. Ved å innføre et kapitaliseringsfradrag relatert til innskutt egenkapital sikter EU-kommisjonen på å nøytralisere kapitalstrukturen i europeiske multinasjonale selskaper. Belgia og Italia innførte en lignende modell i henholdsvis 2006 og 2011, såkalt Notional Interest Deduction (NID). I Belgia finnes det en rekke empiriske studier som viser at fradraget har redusert gjeldsgraden i belgiske selskaper. Tilsvarende resultater finner man i italienske selskaper som har innført NID. (Europakommisjonen, 2016c, s.50).

AGI-fradraget skal beregnes ved økningen i egenkapital multiplisert med en rente over en rullerende 10-års periode. Renten skal være fastsatt med utgangspunkt i euroobligasjoner med 10 års løpetid med et risikotillegg på 2 prosentpoeng. EU-kommisjonen har ønske om å nøytralisere favoriseringen av gjeldsfinansiering. Med dette menes at det skattemessig ikke skal ha noen betydning om selskapet er kapitalisert med egenkapital eller gjeld.

Skattyter får et årlig “standardfradrag” ved innskudd av egenkapital på samme måte som et selskap får fradrag for rentekostnader ved inngåelse av en låneavtale. Samtidig foreslår EU-kommisjonen at et selskap kan få fradrag knyttet til tilbakeholdt opptjent egenkapital, på samme måte som ubetalte renter generer rentes-rente. Økningen i egenkapital skal over den rullerende 10-års perioden være symmetrisk utformet. Det vil si at på samme måte som tilbakebetaling av lån vil redusere rentekostnader, vil en negativ utvikling i egenkapitalen medføre at et tilsvarende fradrag i stedet blir tillagt skattepliktig inntekt.

2.2 Andre trinn: Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)

Ved dagens system er multinasjonale selskaper nødt til å levere en skattemelding for hvert land selskapet opererer i. Dersom CCCTB blir innført er det kun nødvendig å levere én skattemelding for hele EU. CCCTB er ment som et sluttstadium i gjennomføringen av et nytt system for selskapsbeskatning. Dette forslaget introduserer et verktøy for en felles konsolidert skattebase. Det handler om å erstatte dagens Separate Accounting (SA) med Formula Apportionment (FA) for multinasjonale selskaper med datterselskaper i mer enn ett land av medlemsstatene.

Hovedforskjellen er at SA-systemet er basert på rapporterte inntekter, mens FA-systemet er basert på rapportert aktivitet. SA-systemet fungerer slik at hvert enkelt land beregner skatt i henhold til inntektene generert av selskaper innenfor sin jurisdiksjon ved hjelp av armlengdeprinsippet for prising av transaksjoner innenfor selskapet og deretter bruk av nasjonale skattesatser. Armlengdeprinsippet er en standard utviklet av OECD, som handler om at interne priser skal ha en «armlengdes avstand». Med det menes det at prisen for varen skal gjenspeile prisen to uavhengige parter ville blitt enige om. For eksempel, dersom et multinasjonalt selskap utvikler et produkt i et land for så å selge det i flere markeder, vil man ønske å fordele kostnadene for utviklingen utover de forskjellige markedene. Dette gjøres ved å selge varen for en intern selskapspris mellom datterselskapene i konsernet.

FA innebærer at skattbart resultat samles for alle selskaper i et multinasjonalt konsern, for så å fordeles til beskatning i medlemsstatene basert på økonomisk aktivitet. SA har tradisjonelt sett vært den mest brukte modellen for skatteberegning

---

og de fleste OECD land benytter denne modellen. FA er lite praktisert og har aldri blitt prøvd på et multinasjonalt nivå. Europakommisjonen har gjort det klart at skattesatsene i medlemsstatene ikke vil bli harmonisert gjennom regelendringen, men satt lokalt av myndighetene (Europakommisjonen, 2016a). Reglene vil ikke gjelde for morselskaper som er hjemmehørende utenfor EU, men for alle tilhørende datterselskaper som opererer i EU (Offermanns, R., Huibregtse, S., Verdoner, L., & Michalak, J., 2017).

I det første utkastet av forslaget var bruken av CCCTB frivillig på selskapsnivå. Det betyr at selskapene selv kunne velge om de ville benytte seg av FA-regler. I det nye forslaget vil systemet være pålagt for store multinasjonale selskaper og frivillig for mindre selskaper. I første omgang er CCCTB obligatorisk for selskaper med en total konsernomsetning på 750 millioner euro (Valenduc, C., 2018).

2.2.1 “Alle eller ingen”

Under regelverket av CCCTB skal det konsoliderte overskuddet fordeles etter en fordelingsnøkkel før det enkelte selskap blir beskattet etter nasjonale skattesatser for sin andel av overskuddet. Hensikten er å oppnå et mer rettferdig og stabilt skattesystem i EU ovenfor både statene og selskapene. Med et rettferdig skattesystem menes et system som sørger for at ethvert selskap betaler en «riktig» skatt både nasjonalt og internasjonalt. Det betyr at selskaper skal bidra etter evne og betale skatt i det landet selskapet faktisk opererer. Dersom et selskap betaler mindre skatt resulterer det i at noen andre må ta den byrden, enten ved at skattene øker eller ved at godene blir dårligere. Hovedsakelig er det nødvendig at skattesystemet er rettferdig fordelt mellom selskaper, men et rettferdig skattesystem er også viktig for staten, slik at enhver nasjon mottar den skatten en har krav på.

De varierende skattesystemene i EU-statene fører til store problemer med blant annet overbeskatning, store administrative kostnader og til dels manglende betaling (Berg-Rolness, 2017, s. 28). Systemet skal administreres gjennom en “one-stop-shop” tilnærming, det betyr at kun ett land gjennomfører konsolideringsprosessen. Normalt vil det falle på det landet der morselskapet er hjemmehørende. Skattytere som obligatorisk følger CCTB-regler er pliktet til å følge forskriftene fra CCCTB også. Videre gjelder prinsippet “alle eller ingen”, hvilket betyr at ethvert

datterselskap som er kvalifisert for konsolidering i henhold til relevante deler av det foreslåtte CCCTB-direktivet, per definisjon er inkludert i regimets omfang. Dette betyr at dersom morselskapet velger å benytte CCCTB, vil tilhørende datterselskap hjemmehørende i EU også bli rammet (Offermanns, R., Huibregtse, S., Verdoner, L., & Michalak, J., 2017).

2.2.2 Fordelingsnøkkelen

Europakommisjonen har lagt frem en formel for bedriftsskattefordeling basert på tre faktorer: kapital, arbeidskraft og salg (Europakommisjonen, 2016b). Fordelingsnøkkelen som er foreslått ser slik ut:

Skattegrunnlag i land A:

$$= \frac{1}{3} \left(\frac{\text{Salgsinntekt}^A}{\text{Salgsinntekt}^{\text{Totalt}}} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{1}{2} \frac{\text{Lønnskostnader}^A}{\text{Lønnskostnader}^{\text{Totalt}}} + \frac{1}{2} \frac{\text{Antall ansatte}^A}{\text{Antall ansatte}^{\text{Totalt}}} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{\text{Eiendeler}^A}{\text{Eiendeler}^{\text{Totalt}}} \right)$$

Kilde: CCCTB 2016

I fordelingsnøkkelen er destinasjonsbasert salg brukt som faktor, det betyr at selskapet må registrere salget der kunden er. For salg av varer vil dette som regel være i landet der forbrukeren benytter varen. Når det gjelder ytelse av tjenester, skal denne omsetningen tildeles den jurisdiksjonen hvor tjenesten fysisk ytes.

I henhold til arbeidskraft er delingsnøkkelen likt fordelt mellom ansatte og lønninger, for å ta hensyn til forskjellige lønnsnivå innad i EU.

Eiendeler regnes av faste eiendeler, immaterielle og finansielle eiendeler vil bli ekskludert fra fordelingen på bakgrunn av deres flyttbare natur, og medfølgende risiko for manipulasjon. Det er en klar tendens til at meravkastningen i selskaper registreres som avkastning på immaterielle eiendeler (NOU 2014: 13 pkt. 4.5.4). På bakgrunn av dette er det tanker, ideer og ferdigheter som i større grad skaper forskjeller mellom selskapene i dagens kunnskapssamfunn. At fordelingsnøkkelen utelukker immaterielle eiendeler samsvarer ikke med det faktum at immaterielle eiendeler er en av de største verdidriverne i dagens økonomi.

Etter at skattegrunnlaget er fastsatt, fordeles dette ut på de aktuelle medlemslandene basert på fordelingsnøkkelen. Dersom grunnlaget er negativt, fremføres det til senere år.

En innføring av CCCTB kan dermed eliminere utfordringer med skattemotivert internprising mellom tilknyttede selskaper innad i EU. Grunnen til det er at det er konsernets konsoliderte overskudd som benyttes for beregning av skattegrunnlaget. Siden det er fordelingsnøkkelen som bestemmer hvor stor andel det enkelte land får av skattegrunnlaget, vil det ikke være mulig å redusere skattegrunnlaget i et enkelt medlemsland gjennom overskuddsflytting ved bruk av internprising. Det betyr at overskuddsflytting mellom konsernheter ved bruk av internprising for å øke kostnadene i et høyskatteland og øke inntektene i et lavskatteland blir dermed uinteressant. Allikevel vil det oppstå nye tilpasningsmuligheter, overskuddsflytting vil nå måtte gjøres ved å utnytte fordelingsnøkkelen for allokering av inntekt.

Denne type skattefordeling benyttes i noen få land i dag, som USA og Canada. USA sin fordelingsnøkkel benytter de samme faktorene som EU-kommisjonen foreslår. I motsetning til CCCTB, har de amerikanske statene selv frihet til å bestemme de ulike vektene for hver av faktorene, i tillegg til at de selv fastsetter skattesatsen. Canada, som benytter et formelbasert skattesystem innad i provinsene, har en ordning hvor lønn og inntekter vektlegges likt, mens eiendeler ikke er en del av formelen. Til forskjell fra USA hvor hver enkelt stat har bestemmelsesrett, fastsettes vektene sentralt i Canada og ikke i provinsene. Weiner (1999) uttalte seg tidlig om bruken av FA i EU sammenheng, og antydte da at det kanadiske systemet ga en lærerik studie for å se på konsekvensene et slikt system ville hatt i EU, samtidig som hun mente den amerikanske modellen ga et godt eksempel på hvordan europeerne ikke burde gjøre det. I Canada jobbet føderale og provinsielle regjeringer sammen fra starten av implementeringen for en enighet for omrisset av fordelingsformelen og skattegrunnlaget. Det kanadiske systemet for selskapsbeskatning gjenspeiler ulike konkurrerende mål og har utviklet en god balanse med hensyn til føderale og provinsielle styresmakter. (Weiner, 2005)

3.0 Tidligere forskning

Det finnes lite forskning på forholdet mellom implementeringen av CCCTB og Norge. Det er tidligere forsket på forholdet mellom USA og et tredjeland, den såkalte tredjelands-dimensjon. Riedel & Runkel (2007, ss. 1533-1544) referer til Water's edge effekten av et slikt skattesystem. Analysen fokuserer her på overskuddsflytting mellom USA og høy-/lavskatteland utenfor området.

Denne analysen er relevant for Norge, som har blitt betraktet som et høyskatteland i EU-sammenheng. Historisk sett har Norge hatt en selskapsskatt over gjennomsnittet i EU og har siden Skattereformen i 1992, lenge hatt en flat selskapsskatt på 28%. Frem til 2013 var denne skatten uendret, men vi ser nå en synkende prosent som nærmer seg gjennomsnittet i Europa. Skattesatsen for selskapsbeskatning er i 2019 satt til 22% (Finansdepartementet, 2018). Gjennomsnittet blant EU-landene, var i slutten av 2018 på 21,30%, som er den laveste skattesatsen for selskapsbeskatning noen gang, mens den i 2019 er 22,5% (Asen, 2019). Det er forventet at satsen vil være fallende de neste årene. Tatt i betraktning, har Irland en selskapsskatt på 12,5% og er betraktet som et lavskatteland. De har satt en lav selskapsskatt som et konkurransefortrinn for å tiltrekke seg utenlandske selskaper

Ifølge Riedel og Runkel (2007, s. 1533-1544) kan multinasjonale selskaper (MNEs) dra nytte av å flytte overskudd fra utenlandske høyskatteland til CCCTB-området. Dette er i tråd med felles begrunnelse fra SA i tilfeller hvor vi antar at gjennomsnittskursen i EU er lavere enn det utenlandske høyskattelandet, som man kan tenke seg i dette tilfellet er Norge. Når den effektive skattesatsen i CCCTB er partisk mot en lav rente, og dette er lavere sammenlignet med utlandet, vil MNEs øke overskuddet til mor- eller datterselskaper i CCCTB-området, ifølge Riedel og Runkel (2007). Dette er et resultat av at tilknyttede selskaper i EU vil ha mulighet til å konsolidere på tvers av landegrensene. På lang sikt vil overskuddsflyttingen avta ettersom konsernet i større grad vil profitere på å re-allokere næringsvirksomheten til CCCTB. Et formelbasert system kan kunne føre til at overskuddsflyttingen ved bruk av internprising erstattes med en skattemotivert re-

---

allokering av investeringer. Selseth (2012 s. 68) kommenterer kort at en av fordelene ved en innføring av CCCTB i Norge, kan være at norske MNEs kan ekspandere like enkelt til EU og omvendt som europeiske MNEs ekspanderer innad i EU etter dannelse av en CCCTB-gruppe.

4.0 Metode

Denne oppgaven bygger hovedsakelig på juridisk metode. Analysen tar utgangspunkt i lovverk og analyserer dette. I denne prosessen har vi fått flere synspunkt fra jurister og skatterådgivere med omfattende erfaring fra nasjonal og internasjonal skatterett. Analysen er derfor i stor grad supplert med innsikten vi har tilegnet oss gjennom disse samtalene. Vi har ikke gjennomført noen formelle intervjuer, men i stedet hatt flere uformelle samtaler. Vi valgte denne metoden på bakgrunn av at vi ønsket en dialog og muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål. Samtidig tror vi at denne fremgangsmåten har gitt oss mer ærlige svar.

Fagpersonenes personlige synspunkter har variert, men flertallet heller mot at CCTB med stor sannsynlighet kan bli innført. I henhold til CCCTB er synspunktene mer spredd, men vi har fått inntrykk av at flere av de som var negative til CCCTB tidligere, nå stiller seg mer positive til gjennomføringen. Dette er blant annet fordi innføring av ATAD har vist at EU har både vilje og evne til å samle seg om felles regler innenfor skatterett. Å spå fremtiden er selvsagt svært vanskelig, men flere har troen på at et felles konsolidert skatteregulverk er mer sannsynlig på lengre sikt. Samtidig har de fleste liten tro på at Norge vil tilpasse seg den eventuelle innføringen med det første, hovedsakelig fordi skatt ikke er en del av EØS-avtalen.

Basert på samtalene er vår oppfatning at CCTB kan bli gjennomført med stor sannsynlighet, mens det muligens er større usikkerhet rundt CCCTB på nåværende tidspunkt. Vi vil ikke forske videre på mulige løsninger ved at kun CCTB blir innført, men ikke CCCTB. Hensikten med denne oppgaven er kun å forske på hva det vil bety for Norge dersom CCTB og CCCTB blir gjennomført.

5.0 Analyse

Analysen i oppgaven er tredelt. I først del av analysen vil vi overordnet se på hvordan implementeringen av CCTB og CCCTB vil påvirke nasjonen Norge. Dernest i andre og tredje del vil vi henholdsvis analysere hvordan et selskap hjemmehørende i Norge med datterselskap i EU og hvordan et selskap hjemmehørende i EU med datterselskap i Norge vil bli påvirket ved en eventuell implementering av CCTB og CCCTB.

5.1 Påvirkning for Norge

Første del av analysen tar for seg hvordan implementeringen av CCTB og CCCTB kan påvirke Norge dersom forslaget blir vedtatt. Norge ønsker å fremstå som et attraktivt land for etablering og investering. Det vil derfor være relevant å se nærmere på hvordan forslagene fra CCCTB om fradrag for forskning og utvikling og fradrag for vekst og investeringer, vil virke sammenlignet med de norske fradragsreglene. Forenklingen av næringslivet og muligheten for konsolidering kan være en stor fordel for Norge.

Det vil være behov for å se på lovverket innenfor CCCTB i sammenheng med dagens skatteavtaler. Skatteavtalene er viktig for å unngå dobbeltbeskatning og vil være relevante i forhold til en tredjeland-dimensjon, slik som forholdet mellom Norge og CCCTB eventuelt kan være i fremtiden. Forslaget har som mål å skape skatteharmonisering i Europa, og erklært støtte fra Tyskland og Frankrike øker sannsynligheten for gjennomslag. OECD har sammen med G20 landene startet arbeidet med å løse utfordringene med digitalisering av økonomien og for å få til en global avtale om beskatning av multinasjonale selskaper. Dette forsterker muligheten for et felles skattesamarbeid og CCCTB.

5.1.1 CCTB og Norge

Målet for kommisjonen var å innføre konsolidering på tvers av landegrensene fra og med inntektsåret 2021. Foreløpig er vedtaket av CCTB ikke blitt vedtatt i 2019 og det er usikkert når vi kan forvente et eventuelt vedtak.

Norge har ofte felles interesser med EU og utviklingen av EUs felles skatteregler er derfor viktig for Norge. Norge er ifølge EFTA, Det Europeiske Frihandelsforbund, det EFTA-landet som gjennomfører flest EU-direktiver nasjonalt sett (Utenriksdepartementet, 2017). Vi er ikke forpliktet til å implementere direktiver eller forordninger, men det kan være en fordel for Norge å innføre tilsvarende regler. På den måten legger vi til rette for at det norske næringslivet har de samme spillereglene som det europeiske markedet. På den andre siden, er Norge gjennom EØS-avtalen og de fire friheter, pliktig til å sørge for at norske skatteregler og praktiseringen er i samsvar med EU (Utenriksdepartementet, 2018). Det vil med andre ord si at dersom Norge ønsker å implementere CCTB, må EØS-avtalen endres eller et lignende system kan bli vurdert innført parallelt med dagens skattesystem.

Dersom Norge sluttet seg til CCCTB gjennom en frivillig avtale med EU som et tillegg i EØS-avtalen, kan vi risikere at betingelsene for fastsettelse og fordeling av skattegrunnlaget kan bli endret uten at Norges ønsker blir tatt hensyn til. Selskapsskattene kan bli vanskelige å styre og det kan være vanskelig å skape insentiver gjennom for eksempel fradragsordninger. Det kan føre til at Norge mister mye av råderetten over skattesystemet, samtidig som konkurransevnen kan bli forsterket betraktelig.

Det kan tenkes at det kan være enklere for Norge å innføre et tilsvarende skattesystem. Siden EUs direktiver og forordninger gir en pekepinn på hva EU anser som de grunnleggende prinsippene om fri bevegelse, fastsetter EØS-retten indirekte grenser for hvordan de norske reglene kan utformes. Norge følger derfor nøye med på utviklingen av EUs skattepolitikk. Et parallelt system med tilsvarende regler kan være den enkleste løsningen for Norge dersom de ønsker å dra fordel av CCCTB. Det kan likevel tenkes at likhetene vil viskes ut etterhvert som reglene praktiseres. Erfaringsmessig har domstolene ulik tolkning av bestemmelser, som fører til ulik rettspraksis. Dette kan gjøre at man kan ende opp med å praktisere reglene ulikt og hensikten bak innføringen av et parallelt skattesystem er bortkastet.

For å se nærmere på hvordan innføringen av CCTB kan påvirke norske selskaper, vil det først være fokus på kommisjonens forslag om et såkalt «superfradrag» for kostnader knyttet til forskning og utvikling, og fradrag for vekst og investeringer. Som en del av EØS og den frie kapitalbevegelsen, konkurrerer Norge om den samme kapitalen som brukes til investeringer i mange andre land. Skatteutvalget i Finansdepartementet mener at investeringer mellom Norge og våre naboland vil være den meste relevante konkurranse, samt land Norge allerede har mange økonomisk forbindelser med. Dette vil i hovedsak dreie seg om land som Norge handler mye med eller land som i stor grad har eierinteresser i norske virksomheter (Finansdepartementet, 2015, s.34).

5.1.2 Fradrag for FoU-kostnader

Fradrag for FoU-kostnader i norske selskaper er regulert i skattelovens § 6-25. Det fremkommer av hjemmelen at kostnader til egen forskning og utvikling knyttet til konkrete prosjekter som kan bli eller er blitt til driftsmidler, skal behandles som en del av kostprisen. Bestemmelsen inkluderer både fysiske og immaterielle driftsmidler. Det kan ha store skattemessige konsekvenser om kostnadene fradragsføres direkte eller aktiveres. Aktiveringsplikten er betinget av at driftsmidlene har en sannsynlig levetid på minst tre år. Det norske skattesystemet har siden 1982 benyttet saldosystemet som hovedregel for avskrivninger (NOU 2014: 13, 2014).

I 2002 ble SkatteFUNN-ordningen etablert med et mål om å motivere norsk næringsliv til å øke sin satsning på FoU (Skattefunn, 2017a). Ordningen går ut på at en prosentvis andel av kostnader til FoU gir direkte fradrag i skatt. Alle norske bedrifter som arbeider med forskning og utvikling, kan søke Forskningsrådet om godkjenning til skattefradrag. I henhold til skatteloven § 16-40 og tilhørende forskrift kan små- og mellomstore selskap få 20% og store bedrifter få 18% fradrag av prosjektkostnadene. Kostnader til egenutførte FoU har en ramme på 25 millioner kroner per inntektsår, mens innkjøpte FoU har en ramme på 50 millioner kroner. Summen av egenutført og innkjøpt FoU er begrenset til 50 millioner kroner (Skattefunn, 2017b). Fordelen med ordningen er at innkjøpt FoU kan fradragsføres,

---

slike eiendeler er ikke fradragsberettiget i forslaget til EU-kommisjonen. Dersom et norsk selskap går med underskudd, kan de få utbetalt FoU-fradraget dersom det ikke kan benyttes mot overskudd samme år. EU-kommisjonens forslag legger ikke til rette for dette, og underskudd må dermed fremføres til senere år.

I henhold til SkatteFUNN-ordningen, kreves det godkjenning fra Forskningsrådet for å få fradragsført kostnader til FoU. Denne søknadsprosessen kan virke noe tungvint, og kan føre til at flere selskaper glemmer å overholde fristen for å søke. EU-kommisjonen legger ikke opp til en lignende søknadsprosess. Egenutført FoU kan fradragsføres direkte på vanlig måte. CCTB-direktivets bestemmelser innebærer at store og mellomstore selskaper får et tilleggsfradrag på respektive 50% og 100% i skattepliktig inntekt. Ved SkatteFunn-ordningen er disse fastsatt til kun 18% og 20% i skattefradrag. I tillegg er det ofte slik at forskningsprosjekter er tilknyttet konkrete prosjekter, hvilket betyr at fradraget på enten 18% eller 20% ikke vil være et tilleggsfradrag ettersom kostnadene til prosjektet da skal behandles som en del av kostprisen for vedkommende driftsmiddel. Slike eiendeler er i utgangspunktet ikke avskrivbare og vil derfor ikke redusere det fremtidige skattegrunnlaget i form av høyere avskrivninger. Med dette menes for eksempel varemerker og firmanavn. Ett unntak er imidlertid gjort ved tidsbegrensede rettigheter, som kan avskrives lineært over driftsmidlets levetid.

På bakgrunn av dette fremstår det norske regelverket om FoU-aktiviteter dårligere enn EU-kommisjonens forslag. Det norske skattesystemet skal oppleves som rent og rettferdig og skatteletter til enkelte næringer, blant annet FoU, kan skape store forskjellsbehandlinger i norsk næringsliv. Lavere skatter fører til tapte inntekter for staten som må anskaffes på andre måter dersom det ikke skal gå på bekostning av velferdsgodene som tilbys i Norge. EU-kommisjonen anslår at et «superfradrag» på 100% vil redusere skatteinntekter i EU på rundt 5% (Europakommisjonen, 2016c).

5.1.2.1 Konsekvenser for norske selskaper

Forskningsbarometeret er Stortingets egen måling på hvor godt det norske forskningsmiljøet er. Det skal gi en oversikt over forsknings- og innovasjons innsats i Norge, og sammenligne Norges investeringer, resultater og forskningsprofil med andre land over tid (Nybø, I. 2018). Målingene er bygd på seks hovedkategorier:

---

investeringer, mennesker, samarbeid, områder, resultater og trender, og basert på disse sammenlignes Norge med gjennomsnittstall fra EU- og OECD-data av Danmark, Finland, Nederland, Sverige og Østerrike (Forskningsbarometeret, 2018).

På bakgrunn av disse målingene fremstår det norske forskningsmiljøet konkurransedyktig i forhold til EU, men målingene avslører at det ikke eksisterer noe konkurransefortrinn i favør Norge når det gjelder forskning iblant annet Norden, Østerrike og Nederland. Med tanke på at norske selskaper i stor grad kjemper om den samme kapitalen som andre nordiske land, vil «superfradraget» i EU favorisere FoU-investeringer i våre naboland. Investeringer i FoU i næringslivet er betraktelig lavere i Norge enn i sammenligningslandene, og i norsk foretakssektor ble det utført mindre enn halvparten av tilsvarende andel FoU i de andre nordiske landene (Kunnskapsdepartementet, 2018).

Med tanke på Finansdepartementets tilbakeholdne atferd ved å subsidiere norske selskaper, er det mye som taler for at regjeringen ikke kommer til å forsøke å tilpasse seg CCTB-direktivets bestemmelser knyttet til FoU-fradrag umiddelbart. Et norsk morselskap med datterselskaper i EU vil dermed isolert sett ha skatteinsentiver til å flytte forskningsavdelingen sin inn i CCTB-ordningen. Dette er derimot ikke noe som anses som en umiddelbar risiko ettersom denne arbeidskraften i utgangspunktet er svært lite fleksibel. Det vil blant annet ikke være mulig å flytte forskning på norsk sokkel til utlandet. Forskningsavdelingen til selskaper er lokalisert der den er «valgt», avhengig av hva som er tiltenkt og mest hensiktsmessig. På kort sikt virker derfor et slikt scenario urealistisk.

En konsekvens kan være at norske selskaper vil forsøke å flytte forskningsavdelingen til CCTB formelt, men fortsette med oppdragsforskning i Norge. Det er noe usikkert om en slik tilpasning vil kunne kvalifisere til å få «superfradrag» i EU, det avhenger av en tolkning av CCTB-direktivets bestemmelser om fradragsberettigede kostnader. Det kan tolkes som at oppdragsforskning ikke kvalifiserer til å få «superfradrag» med tanke på at innkjøpt FoU skal aktiveres. Forskning på oppdrag tilhører imidlertid en annen kategori, som ikke er behandlet i EU-kommisjonens direktiv. Kostnader tilknyttet

---

oppdragsforskning må dermed tolkes som påløpte kostnader i virksomhetens interesse, som skal bidra til å sikre skattyters fremtidige inntekt. Slike FoU-kostnader er ifølge CCTB-direktivets artikkel 9 kvalifisert til å få «superfradrag».

Videre er det hvordan rettssystemet tolker bestemmelsene i CCTB-direktivet som vil være avgjørende. Etersom anti-misbruksreglene særlig retter seg mot kunstige juridiske ordninger som er satt opp for å unngå skatt, vil disse i henhold til artikkel 58 kunne brukes for å avskjære en slik tilpasning. En slik gjennomskjæring samsvarer imidlertid lite med direktivets bestemmelser om fradragsberettigede kostnader. Dermed er det mye som tyder på at slike tilpasninger vil kunne forekomme.

Det forventes at «superfradrag» for kostnader til FoU på sikt vil bidra til å gjøre EU langt mer konkurransedyktig enn de er i dag. Dersom EU-domstolen tolker direktivet slik at tilpasninger vil bli avskåret, kan utfallet på lengre sikt basere seg på en vurdering av det norske regelverket opp mot CCTB. En konsekvens kan være at enkelte forskningsavdelinger i norske selskaper på sikt fases ut til CCTB-området for å spare skatt der det er mulig. Dette kan i så fall medføre en redusert satsning på innovasjon i Norge. Blant annet har Norsk Hydro forskningsavdeling i både Norge og Tyskland. Generelt kan det derfor tenkes at når en forsker som arbeider i Norge går av med pensjon, vil konsernet ansette en ny i for eksempel Tyskland. Det samme kan være aktuelt ved selskapsutvidelse. Et selskap kan da i mindre grad velge å ansette folk i Norge dersom stillingen kan utføres like effektivt fra utlandet.

5.1.2.2 Norsk tilpasning

Det at den norske selskapsskattesatsen er satt ned de siste årene er et resultat av politisk press gjennom redusert skattesats hos våre naboland. Likedan vil Finansdepartementet måtte vurdere den norske konkurransedyktigheten fortløpende, og hvis nødvendig, forsøke å tilpasse seg i utviklingstrekkene i EU.

En tilpasning regjeringen kan benytte seg av er å senke skattesatsen for enkelte aktiviteter eller en mer fordelaktig beregning av skattegrunnlaget for å skape flere arbeidsplasser gjennom gründervirksomhet og forskningsinnsats. Anta for eksempel at en gründerbedrift har inntekter på 400 og kostnader på 150. En

---

skattesats på 22% vil da gi en betalbar skatt på 55. Hvis en skal støtte virksomheten gjennom skatt, er det likegyldig om skattesatsen reduseres til 11% eller om det gis dobbelt fradrag for kostnadene (begge alternativer vil gi en betalbar skatt på 27,5).

Dersom det blir relevant å tilpasse det norske skattesystemet, kan sannsynligvis fradrag for FoU-kostnader fortsatt være basert på SkatteFUNN og godkjenning fra Forskningsrådet med et totalt maksimalt fradraggrunnlag på 50 millioner. Antageligvis kan det bli innført terskler for at reglene skal komme til bruk, tilsvarende dagens rentebegrensingsregel med en terskel på 5 millioner kroner. Det kan også komme skatteregler tilknyttet til for eksempel omsetning og eierandel. Når det er sagt, stiller både Frankrike og Tyskland seg negative til FoU-fradragene. Stormaktene mener at dersom FoU-fradragene fjernes kan det føre til økt mottakelighet fra mindre medlemsstater og selskaper. Med tanke på at det er to av de mektigste landene i EU som er negative er det større sannsynlighet for at EU-kommisjonen tar det til etterretning.

5.1.2.3 Eksempel vedrørende forskning og utvikling

Anta at NOR AS er en mellomstor bedrift som bruker 30 millioner på forskning i et gitt år. 20 millioner er kostnader til egenutført FoU som er godkjent av Forskningsrådet, mens 10 millioner er kostnader til innkjøpt FoU fra godkjente FoU-institusjoner. Vi antar også at selskapsbeskatningen er 22%. Begge driftsmidlene aktiveres, men SkatteFUNN-ordningen gir selskapet anledning til å fradragføre 20% av samtlige kostnader. Ervervet goodwill kan avskrives etter saldometoden med 20% i henhold til skatteloven § 14-43, første ledd, bokstav b.

Ordinær fradragføring		0 MNOK
Skattefradrag	(20% av 30 millioner)	6 MNOK
Realisert skattefradrag		6 MNOK
<i>Økt avskrivning</i>	<i>(20% av 10 millioner)</i>	<i>2 MNOK</i>

Siden SkatteFUNN-ordningen gir selskapet et direkte skattefradrag vil ikke selskapsbeskatningen få noen betydning i dette tilfellet. NOR AS vil da få et realisert fradrag i skatt på 6 MNOK. Kun ervervet goodwill vil øke fremtidige skattemessige avskrivninger.

Hva ville ha skjedd dersom NOR AS i stedet var skattemessig hjemmehørende i EU? Da ville selskapet hatt mulighet til å direkte fradragsføre egenutviklet FoU-kostnader, og i tillegg få et «superfradrag» på 100% av kostnadene. Dersom levetiden på innkjøpt FoU ikke fastsettes skal det avskrives med like store beløp over 15 år.

Ordinær fradragsføring		20 MNOK
Tilleggsfradrag 1	(50% av de første 20 millioner)	10 MNOK
Tilleggsfradrag 2	(25% av resterende 10 millioner)	2,5 MNOK
<u>Fradrag i skattegrunnlag</u>		<u>32,5 MNOK</u>
<u>Realisert skattefradrag</u>	(22 % av fradrag i skattegrunnlag)	<u>7,15 MNOK</u>
<i>Økt avskrivninger</i>	<i>(10 millioner/15 år)</i>	<i>0,67 MNOK</i>

Totalt vil NOR AS få et samlet fradrag på 32,5 millioner i skattepliktig inntekt, ved en selskapsbeskatning på 22% tilsvarer det et realisert fradrag på 7,15 millioner. Innkjøpt FoU aktiveres og avskrives med like store beløp hvert år. Dette beløpet vil være 0,67 millioner dersom perioden settes til 15 år.

SkatteFUNN-ordningen lar selskapet fradragsføre hele beløpet benyttet til forskning og utvikling, uavhengig av om det er egenutviklet eller innkjøpt FoU. CCTB-direktivet derimot favoriserer egenutviklet FoU. For et selskap som i stor grad baserer seg på innkjøpt FoU vil derfor den norske ordningen være å foretrekke, mens et selskap med stor andel egenutviklet FoU vil dra mer nytte av skattefradraget i CCTB.

5.1.3 Fradrag for vekst og investeringer

Målet er økte investeringer i norsk næringsliv, samtidig fjerne den ulike skattemessige behandlingen av gjeld og egenkapital som gir utenlandske eiere rom for tilpasning. Allowance for Growth and Investment-modellen (AGI) skal øke graden av en skattemessig likebehandling av gjeld og egenkapital. Fradraget baseres på utviklingen i egenkapitalen. I tillegg innebærer AGI-modellen at ny

---

kapital kun kan fradragsføres en gang. EU-kommisjonen mener en slik modell i større grad nøytraliserer dagens insentiver til gjeldsfinansiering.

5.1.3.1 utfordringer ved AGI-modellen

Flere skatteutvalg har vurdert det som krevende å innføre et fradrag knyttet til egenkapital i norske selskaper. Et av argumentene er den tette koordinasjonen mellom skattelegging av selskap og personer i Norge. Dersom systemet skal være nøytralt bør personlige aksjonærer skattlegges for en tilsvarende «AGI-inntekt» ved fradrag for AGI. Ellers kan det oppstå dobbeltfradrag. Det kan tenkes at en person låner penger i banken og skyter det inn som egenkapital i selskapet. Vedkommende vil da først få personlig rentefradrag og deretter AGI-fradrag i selskapet. En mulighet er å beskatte alternativavkastningen på personlig hånd uten skjerming, eller det kan innføres en egen kapitalinntektsskatt i kombinasjon med et justert skjermingsfradrag i aksjonærmodellen. (Scheel, Hans Henrik et.al. 2014).

Det kan oppstå særskilte problemstillinger knyttet til å avgrense skjermingsgrunnlaget for utenlandske selskaper som drives gjennom en norsk filial. I henhold til sktl. § 2-3, første ledd, bokstav b har slike virksomheter begrenset skatteplikt til Norge. Siden det ikke skytes inn et formelt innskudd, og overføringer ikke skjer i form av utbytte eller tilbakebetaling av innbetalt kapital, er det utfordrende å fastsette skjermingsgrunnlaget. En mulighet er å ta utgangspunkt i skattemessige verdier av eiendelene som er knyttet til virksomheten. Dersom egenkapitalen beregnes ulikt for filialer av utenlandske selskaper og for norske aksjeselskaper, vil det imidlertid oppstå et spørsmål om dette kan være i strid med EØS-avtalen.

AGI-fradrag kan oppmuntre til å plassere eiendeler av mer privat art, som hovedsakelig benyttes av eierne, i selskapet. Det vil føre til at grunnlaget for beregning av AGI blir høyere. Dermed må det gjøres rede for om det er nødvendig med handlinger for å motvirke at aksjonærene anskaffer eiendeler i selskapet som er ment til privat bruk. Det er en mulighet for at AGI-fradrag fremmer interesser til å omgjøre «gammel» egenkapital til ny egenkapital. Før årsskiftet ved innføring av AGI tilbakebetales kapitalen, for så å kunne skytes inn rett etter årsskiftet. Følgelig

---

er det en mulighet for at AGI innføres med umiddelbar virkning slik at skattyter ikke kan utnytte seg av dette.

I henhold til CCTB-direktivet skal AGI-fradraget bli beregnet ved økningen i egenkapital multiplisert med en rente over en rullerende 10-års periode. Renten skal være fastsatt med utgangspunkt i 10 års euro-obligasjoner. Det kan ofte være store forskjeller mellom et selskaps lånekostnad og 10-årige statsobligasjoner. Dette innebærer at AGI ikke helt tar bort insentivene for gjeldsfinansiering. Dersom Norge innfører et tilsvarende fradrag vil det mest sannsynlig være for administrativt krevende å bruke selskapsspesifikke lånerenter. Slik som CCTB-direktivet foreslår vil en felles skjermingsrente for alle selskapene være foretrukket. Fradrag for gjeld bestemmes av en avtalt rente mellom investor og selskap, mens myndighetene vil regulere fradrag for egenkapital. Dette betyr at fradraget ikke vil være helt nøytralt utformet slik som hensikten er, og det kan dermed føre til at gjeld fremdeles vil være en gunstig finansieringskilde.

5.1.3.2 EUs utviklingstrekk

Finansdepartementet har ved flere anledninger uttalt at den internasjonale utviklingen er viktig i forbindelse med utredninger av det norske skattefundamentet, for eksempel bør reglene om merverdiavgift i størst mulig grad samsvare med EUs VAT-direktiv. Frem til nå har ikke Finansdepartementet vært spesielt opptatt av hva andre land foretar seg innenfor inntektsbeskatning. De har blant annet lagt liten vekt på andre lands avskrivningsregler for å bedre enkelte næringers konkurransevilkår. Saldosystemet er godt innarbeidet i norsk næringsliv, og har betydelig administrative fordeler sammenlignet med lineære avskrivninger. Det viktigste er at det norske skattesystemet er robust. Dermed vil Norge sannsynligvis ikke innføre et AGI-fradrag umiddelbart dersom CCTB inntreer, men det er grunn til å følge med på hva EU gjør slik at man kan få en gradvis tilpasning over flere år.

5.1.3.3 Den norske rentebegrensingsregelen

Rentebegrensingsregelen skal motvirke at flernasjonale konsern reduserer skatten i Norge ved å plassere uforholdsmessig mye gjeld i norske selskaper (Regnskap Norge, 2018). I 2014 ble det innført en begrensning på selskapers rett til fradrag for rentekostnader på gjeld til nærstående parter. Disse reglene gjelder der årlig netto

rentekostnader overskrider et terskelbeløp på fem millioner norske kroner per selskap. Når terskelbeløpet overskrides, begrenses fradragretten til interne renter innenfor en ramme tilsvarende 25% av skattemessig EBITDA. EBITDA er resultat før rentekostnad, skatt og skattemessig av- og nedskrivning. (Riddervold E. & Hareide S. 2018).

OECD har i flere år drevet et omfattende prosjekt for å hindre at skattegrunnlagene uthules ved at fortjeneste på ulike måter flyttes til lavskatteland eller unntas helt fra skattlegging. Tidlig identifiserte de at en av de enkleste måtene slik overskuddsflytting kan gjøres, er ved at konsernselskaper låner penger av hverandre. På bakgrunn av OECDs arbeid mot overskuddsflytting er det i årets statsbudsjett foreslått endringer i reglene. De foreslåtte reglene omfatter rentekostnader på all gjeld, herunder også rentekostnader på lån fra uavhengige parter, slik som banklån og obligasjonslån. Terskelbeløpet økes imidlertid til 25 millioner norske kroner. Fradagsrammen når terskelbeløpet overskrides blir som tidligere 25% av skattemessige EBITDA. Oppfyller det enkelte selskap eller den norske delen av konsernet bestemte krav til egenkapitalgraden, gis det likevel fullt fradrag for renter til eksterne parter (Riddervold E. & Hareide S, 2018).

5.1.3.4 Eksempel vekst og investeringer

Dagens norske rentebegrensingsregel kan illustreres med følgende eksempel. Anta at NOR AS er et norsk morselskap som skyter inn egenkapital i datterselskap SVE AB. Det svenske selskapet er ikke skattepliktig til Norge. NOR AS har rentekostnader fra banken på 360 og interne rentekostnader på 40 fra SVE AB. Dersom NOR AS har skattemessig inntekt på 900 og skattemessige avskrivninger på 100, vil rentebegrensingsregelen ramme selskapet slik:

Skattemessig inntekt		900
Skattemessige avskrivninger		100
Lånekostnader	(360 + 40)	400
EBITDA		1400
Rentefradagsramme	(25% av 1400)	350
Nektet fradrag	(400-350= 50), men begrenset til interne renter	40
Totalt fradrag	(400-40)	360

Dersom et fradrag for vekst og investeringer innføres i Norge, vil rentebegrensingsregelen være linket til fradragsretten for AGI. Koblingen kan være at både AGI og rentekostnader behandles felles under rentebegrensingsregelen eller at det blir to forskjellige regelsett. Eksempelvis ved 30% egenkapital og 70% gjeld vil AGI utgjøre 43% (30 / 70) av tillatte rentefradrag. Det vil da være helt naturlig at også eksterne renter inkluderes i regelen. Betydningen kan illustreres ved følgende eksempel.

Anta at NOR AS blir omfattet av AGI-vedtak i 2020. Da vil år 2020 være referanseår i 10 år, deretter vil 2021 være referanseår, osv. Dersom AGI renten er 3% skal årlig fradrag beregnes slik:

1.januar 2020 (referanseår):

Egenkapital	10 000
Skatteverdi av aksjer i datterselskap	4 000
<u>AGI egenkapitalbase</u>	<u>6 000</u>

1.januar 2021:

Egenkapital	20 000
Skatteverdi av aksjer i datterselskap	4 000
<u>AGI egenkapitalbase</u>	<u>16 000</u>

Økningen i AGI egenkapitalbase fra referanseåret til 2021 er 10 000 (16 000 - 6 000), som gir et fradrag på 300.

1.januar 2022:

Egenkapital	15 000
Skatteverdi av aksjer i datterselskap	4 000
<u>AGI egenkapitalbase</u>	<u>11 000</u>

Til tross for reduksjonen i AGI egenkapitalbase, er det fremdeles en økning fra referanseåret (11 000-6000). Dette gir et fradrag på 150, som viser at en nedgang i AGI egenkapitalbase fører til økning i skattepliktig inntekt.

Anta at NOR AS blir omfattet av AGI-vedtak i 2021. Dersom både AGI og gjeld behandles felles under rentebegrensingsregelen vil fradragsbegrensningen betydning for NOR AS bli slik:

Skattemessig inntekt		900
Skattemessige avskrivninger		100
Lånekostnader	(360 + 40)	400
AGI		400
EBITDA		1800
Rentefradragsramme	(25% av 1800)	450
Nektet fradrag	(700-450)	250
Totalt fradrag	(700-250)	450

NOR AS vil kunne fradragsføre totalt 450 rentekostnader, altså 90 (450-360) mer enn hva dagens regelverk tillater.

5.1.4 CCCTB og Norge

Norge kan dra mange fordeler dersom muligheten for å slutte seg til CCCTB ble en realitet. Forenklingen for næringslivet og muligheten til konsolidering fremheves som de viktigste fordelene. Norge vil også fremstå som mer attraktiv i forhold til investeringsmuligheter i næringsvirksomhet.

Først må muligheten for implementeringen av CCCTB i Norge vurderes. Norge står fritt til å innføre mer like regler for beregning av skattegrunnlaget, men de kan ikke selv bestemme å delta i formelen for konsolidering mellom landene. Dersom Norge skal kunne ta del i CCCTB-samarbeidet, må dette gjøres gjennom endring av EØS-avtalen. Norge er tett tilknyttet EU og har sterke kommersielle og økonomiske bånd gjennom det indre marked som vi er en del av. Endring av EØS-avtalen slik at Norge kan ta del i CCCTB-samarbeidet, kan være mulig dersom både Norge og EU drar fordeler av en slik inkludering. Norge vil mest sannsynlig ønske å ivareta sine sære skatteregler for petroleumsutvinning, noe også kommisjonens forslag legger opp til gjennom artikkel 40 til 43 i forslaget.

Rapporten «*Enhetlig skattelegging av multinasjonale foretak*» fra desember 2017 som ble utgitt av Tax Justice Network Norway med Gregar Berg-Rolness i spissen, påpeker flere fordeler med norsk tilknytning til CCCTB og en enhetlig skattelegging. Berg-Rolness mener utviklingen av internasjonal selskapsbeskatning er av fundamental betydning for en bærekraftig global økonomi og at enhetlig skattlegging må settes på dagsorden. Først og fremst understrekes det at fordi EU-kommisjonen har lagt så stor vekt på en innføring av CCCTB, illustrerer dette at armlengdeprinsippet ikke er like relevant i dag. CCCTB kan bidra til positiv vekst og dempe medlemsstatenes problemer med aggressiv skatteplanlegging og er et steg i riktig retning for EU. Han mener videre at norske myndigheter bør ta initiativet til forhandlinger for norsk tilslutning til CCCTB og at enhetlig skattelegging bør innarbeides i OECDs mønsteravtale. Utviklingen av norsk intern skatterett bør ha fokus på enhetlig skattelegging og implementeringen av BEPS-tiltakene vil her stå sentralt.

5.1.4.1 BEPS og OECD

OECD har i samarbeid med G20 landene utarbeidet et omfattende tiltaksprogram mot «Base Erosion and Profit Shifting», bedre kjent som BEPS-tiltakene. Denne handlingsplanen har blitt beskrevet av OECD som et vendepunkt i internasjonalt skattesamarbeid. Tiltakene skal sikre standarder for å avverge overskuddsflytting til skatteparadiser. Internasjonale regler kan være med på å eliminere effekter av transaksjoner og dermed fjerne store deler av problemet med skatteplanlegging. Det er per juni 2019 over 125 land og jurisdiksjoner som samarbeider med gjennomføringen av tiltakene.

OECD har tidligere vært svært negative til bruk av formelbasert skattesystem. De har uttrykt at det er uklart om et slikt fordelingssystem vil gi mer effektive og skattenøytrale investeringsmuligheter for multinasjonale foretak (Berg-Rolness, 2017). I nyere tid har imidlertid OECD gitt etter og har vurdert formelbasert fordeling som et verktøy for å møte utfordringene rundt digitaliseringen av

---

økonomien. I en ny høring fra mars 2019 legger de frem tre forslag for hvordan man kan fordele overskuddet på de ulike jurisdiksjonene og er en global tilnærming til fordeling av overskudd. Skatteutfordringer har som følge av digitalisering av økonomien blitt identifisert som et av hovedfokusområdene i handlingsplanene for BEPS. Utfordringene handler hovedsakelig om spørsmålet om hvordan skattepliktige inntekter fra grenseoverskridende aktiviteter i digital tidsalder skal fordeles mellom land. Flere land tilbyr selskaper gunstige skattevilkår for å tiltrekke seg virksomheter. For at man skal kunne innføre enhetlig skattlegging er det derfor nødvendig at alle landene har de samme vilkårene og skatteadministrasjon. Flere mener at BEPS-rammeverket kan være en start på arbeid mot en enhetlig skattlegging i fremtiden. (Berg-Rolness, 2017).

De 129 medlemmene av OECD og G20 landene ble i slutten av mai 2019 enige om en plan for å få til en ny global avtale for beskatning av multinasjonale selskaper og for å løse de skattemessige utfordringene som følge av digitaliseringen av økonomien. Landene forpliktet seg til å arbeide mot en langsiktig løsning innen utgangen av 2020. Planene tar utgangspunkt i høringen fra mars, som vil fokusere på problemene rundt hvor skatten betales og på hvilket grunnlag. Videre vil de fokusere på hvor stor del av overskuddet som skal skattlegges og om dette skal skje i jurisdiksjonen kunden eller selger befinner seg. Det er gjort betydelig fremskritt gjennom denne planen for å løse problemene rundt digitalisering av økonomien og skattlegging, men det er fremdeles en lang vei å gå. Planen ser ikke direkte på formelbasert beskatning som en løsning, men kan være en mulighet. For at dagens avtale skal kunne opprettholdes og utføres, er man avhengig av sterk politisk støtte. Forslaget vil kunne påvirke statenes inntekter, vekst og investeringer, og derfor er man avhengig av politisk enighet for å finne en løsning innen utløpet av 2020. (OECD, 2019).

Det er klart at dersom et felles formelbasert skattesystem skal kunne innføres, krever dette styrket internasjonalt samarbeid. OECD er ansett som den sterkeste parten for internasjonalt samarbeid og har gjennom skatteavtalene fått styrket

---

stilling på akkurat dette området. Det vil uten tvil være den mest sentrale organisasjonen for internasjonalt samarbeid i fremtiden. OECD samarbeider med flere av de store statene som ikke er medlemmer, slik som Russland, India, Kina og Brasil. Dette gir OECD stor innflytelse også blant dem. Global Forum, som først ble opprettet tidlig på 2000-tallet av OECD, har hatt en positiv utvikling for økt transparens og utveksling av skatteopplysninger. Per 2018, har Global Forum 154 medlemsland og flere av disse anses som skatteparadiser. (OECD, 2019)

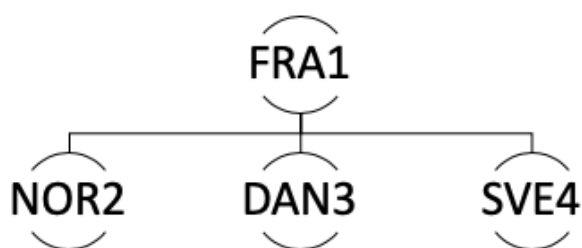
5.1.4.2 Skatteavtaler

Norge har inngått skatteavtaler med de fleste land som bygger på OECDs mønsteravtale. Mønsteravtalen danner grunnlag for over 2700 bilaterale skatteavtaler verden over (Berg-Rolness, 2017). Skatteavtalene har regler for å unngå dobbeltbeskatning og at kapitalstrømmer fortsetter å krysse landegrensene. Dobbeltbeskatning oppstår når samme formue eller inntekt beskattes to ganger i samme inntektsår. Dette oppstår jevnlig i internasjonale forhold og skjer oftest når skattyter er å anse som globalskattepliktig i flere land. Begrepet hjemmehørende er ofte en kilde til dobbeltbeskatning.

Et viktig prinsipp i den internasjonale fordelingen av skatter, er at overskuddet skal skattlegges der den oppstår, det vil si der produksjonen skjer eller merverdien skapes (NOU 2014: 13, s. 98). Det er selskapets hjemstat som har beskatningsretten med mindre selskapet har fast driftssted i en annen stat. Dette prinsippet er knyttet til flere problemer, da det historisk er forbundet med fysisk tilstedeværelse. Dette er lite egnet for dagens selskaper og forretningsmodeller. Prinsippet gir insentiv til å flytte overskuddet til land hvor beskatningen er lav uten at den reelle økonomiske aktiviteten flyttes. Dette fører til at land hvor produksjonen faktisk skjer og hvor beskatningen faktisk burde skje, mister skattepenger.

Gjennom det første forslaget fra direktivet som ble fremmet i 2011, ble det poengtert at skatteavtaler mellom medlemsland ble satt til siden dersom det var i strid med CCCTB-reglene. Dette har direktivet gått bort fra i det reviderte forslaget fra 2016. Kommisjonen har uttalt at tredjelands-dimensjonen av CCCTB skal

behandles gjennom bilaterale skatteavtaler og nasjonal lovgivning. Transaksjoner mellom et norsk selskap og et selskap i CCCTB området, skal behandles etter norske skatterettslige regler og etter skatteavtalen med det enkelte land. Begrepet «the golden rule» er et velkjent begrep innenfor internasjonal skatterett, som sier at skatteavtaler aldri kan utvide et lands nasjonale skatteregler. Når man skal fastsette den norske beskatningsretten må man først fastsette inntekten etter internretten, her den norske skatteloven. Videre må det vurderes om skatteavtalen med det aktuelle landet kan innskrenke norsk beskatningsrett.

Figur 1: Skatteavtaler

Kilde: Selvlaget med inspirasjon fra KPMG Guide (2016)

Et eksempel på dette er et konsern med opphav i Frankrike som har opprettet filial i Norge som et NUF (norskregistrert utenlandsk foretak), i tillegg til datterselskaper i Sverige og Danmark. Alle enhetene har aktivitet på EUR 200 millioner i omsetning og konsernet oppfyller kravene om dannelse av gruppe etter CCCTB-direktivet ettersom den konsoliderte omsetningen overstiger EUR 750 millioner. Etter CCCTB-direktivet skal det franske selskapet danne gruppe med sine datterselskaper i Norge, Sverige og Danmark.

Det skal deretter vurderes hvilke inntekter og kostnader som skal inngå i det konsoliderte fordelingsgrunnlaget fra det norske selskapet. Det ses først på den norske internretten om Norge har beskatningsrett, dette er i tråd med «the golden rule». I henhold til skattelovens § 2-3, første ledd, bokstav b, svarer selskaper som ikke er hjemmehørende i riket til skatt på inntekter ervervet i Norge. Videre må man se på skatteavtalen mellom Norge og Frankrike, som bygger på OECDs mønsteravtale. Det fremkommer av artikkel 7 punkt 1 at hjemstaten, som i dette tilfellet er Frankrike, har retten til beskatning. Videre sier artikkel 7 at inntekt opptjent ved et fast driftssted er skattepliktig til kildestaten, herunder Norge. I dette tilfellet vil filialen i Norge utgjøre et fast driftssted ettersom et NUF regnes som en filial. Dette utgjør unntak fra regelen om beskatningsretten til Frankrike og den

---

skattepliktige fortjenesten skal betraktes som at filialen var en selvstendig og atskilt virksomhet. Både OECDs mønsteravtale, og skatteavtalen mellom Norge og Frankrike fokuserer på fortjenesten ved fastsettelse av skatt.

5.1.5 Meseberg Declaration

I juni 2018 ble Tyskland og Frankrike enige om en felles og støttende stilling til forslaget om et felles skattegrunnlag for selskaper i Europa. Landene har utstedt en erklæring om enighet om forslaget fra EU-kommisjonen, den såkalte Meseberg Declaration. (EY, 2018).

I Meseberg Declaration erklærer Frankrike og Tyskland sterk støtte til forslaget om et felles konsolidert skattegrunnlag (CCCTB) gjennom en to-trinns prosess. Målet er å fremme skatteharmonisering i Europa og begge stater bekrefter at de er sterkt forpliktet til å raskt vedta CCTB-direktivet. Et mål for denne felles erklæringen er å fremme nåværende diskusjoner om CCTB-direktivet på EU-nivå og samle de andre EU-medlemsstatene om å vedta dette så snart som mulig før man vurderer mulig vedtak av CCCTB-direktivet.

I tillegg til å erklære sin støtte til forslaget, foreslår landene noen endringer av selve forslaget. De foreslår blant annet at forslaget bør utvides og gjøres obligatorisk for alle selskaper som betaler selskapsskatt, uavhengig av deres juridiske form eller størrelse. Hovedargumentet er at harmonisering av skattegrunnlaget bør som hovedresultat forbedre åpenhet og støtte EUs konkurranseevne som helhet. Disse målene kan bare oppnås ved å anvende harmoniseringen til alle bedrifters skattytere. Frankrike og Tyskland mener at det innen et harmonisert skattegrunnlag ikke bør inngå skatteinsentiver og ingen bestemmelser for grenseoverskridende skatteletter i henhold til artikkel 42 i CCTB-forslaget. De ønsker ikke å gi skatteinsentiver hverken for forskning og utvikling (FoU) eller for egenkapitalfinansiering som foreslått i CCTB-forslaget (German-French Common Position Paper on CCTB Proposal, 2018). For å sikre tilpasningen til forslaget, er begge landene enig i en overgangsperiode på minst fire år.

Frankrike og Tyskland er positive til ytterligere tilpasninger av direktivet med Anti-Tax Avoidance Directive (ATAD). ATAD er en rentebegrensningsregel som reduserer fradrag for lånekostnader til 30% av EBITDA. Kostnader som ikke overstiger tre millioner euro gis det fullt fradrag for. Reglene fra EU-kommisjonens forslag er strengere enn det som er vedtatt i ATAD-direktivet ettersom det ikke tillater fradrag for resterende lånekostnader dersom egenkapitalandelen for selskapet er lik eller høyere enn gruppens totale egenkapital. Frankrike og Tyskland støtter hovedsakelig tiltakene om generelle anti-abuse regler, hybrid mismatches og exit-skatt. Dette er regler for å innskrenke medlemslandenes frihet til å beskytte eget skattegrunnlag mot overskuddsflytting.

Uttalelsen sender klare politiske signaler til de andre medlemslandene om å støtte den endelige avtalen. Samtidig omfatter den felles uttalelsen store endringer og korrelasjoner, særlig i forhold til CCTB-forslaget, som er vesentlig endret. Det må stilles spørsmål ved om disse endringene krever en fullstendig omstart av det opprinnelige forslaget, og om fjerningen av de viktigste skatteinnsatsene (FoU-fradrag, fiktive rentefradrag og grenseoverskridende tapskompensasjon) fører til økt mottakelighet fra mindre medlemsstater og selskapene. Enkelte medlemsland har uttrykt at de foreslåtte endringene fra Frankrike og Tyskland kan være et skritt for langt i retningen mot åpenhet og harmonisering.

5.1.6 Delkonklusjon

I denne delen har vi sett på hvordan CCCTB kan kunne påvirke Norge og norske selskaper. Analysen i første delkapittel viser at Norge av flere årsaker kan bli påvirket dersom CCCTB innføres blant EU-statene. Blant annet kan FoU-aktivitetene være mer lønnsomme innenfor CCCTB på grunn av det foreslåtte «superfradraget», som kan være med på å favorisere FoU-investeringer i nabolandene. Dette kan være en realistisk konsekvens dersom Finansdepartementet ikke viser vilje til å tilpasse seg. Samtidig ser vi at stormaktene Frankrike og Tyskland stiller seg negative til FoU-fradragene, noe som i stor grad kan være med på å påvirke videre forhandlinger om innføring av CCCTB.

De foreslåtte AGI-fradragene gir utfordringer. Det at fradraget gir insentiver til å plassere midler som er ment for privat bruk i selskaper, kan føre til at beregningen blir høyere. Dette fører til at det er nødvendig med handlinger for å motvirke dette. Vi ser at Norge sannsynligvis ikke vil innføre AGI-fradrag umiddelbart ved en eventuell innføring av CCTB, men gradvis tilpasse seg over flere år.

Med tiltaksprogrammet BEPS legger OECD frem en handlingsplan for internasjonalt samarbeid, som kan være en start på et på arbeid mot en enhetlig skattlegging i fremtiden. Støtten fra Frankrike og Tyskland er viktig for EU-kommisjonen. At stormaktene er positive til forslaget viser at en endring i skattlegging er på vei og at utviklingen av internasjonal selskapsbeskatning er av fundamental betydning for en bærekraftig global økonomi og at enhetlig skattlegging må settes på dagsorden.

5.2 Selskap hjemmehørende i Norge med datterselskap i EU

For at norske selskaper skal ville ønske å innrette seg etter regelsettet fra EU-kommisjonen, er det flere ting som må være lønnsomme for Norges del. Dagens system gjør at dersom et selskap driver aktivitet i flere land, vil selskapet ha flere skattesystemer å forholde seg til. Dette skaper store administrative kostnader. For at CCCTB skal være aktuelt, må reglene bidra til at kostnadene reduseres. Et konsern med morselskap hjemmehørende i Norge og flere datterselskaper i EU, vil kunne måtte forholde seg til flere regelsett. Dannelsen av CCCTB-gruppen vil være med på å forenkle systemet og de administrative kostnadene vil reduseres. Patentbokser har de siste årene vært benyttet mer og mer som et verktøy for overskuddsflytting. Dersom konsernet struktureres slik at et fast driftssted blir liggende utenfor konsernets skatte-nett, vil ikke det faste driftsstedet bli rammet av CCCTB-reglene og man vil benytte de nasjonale reglene. Dette gir muligheter for å benytte patentbokser.

5.2.1 Gruppedannelse etter CCCTB-direktivet

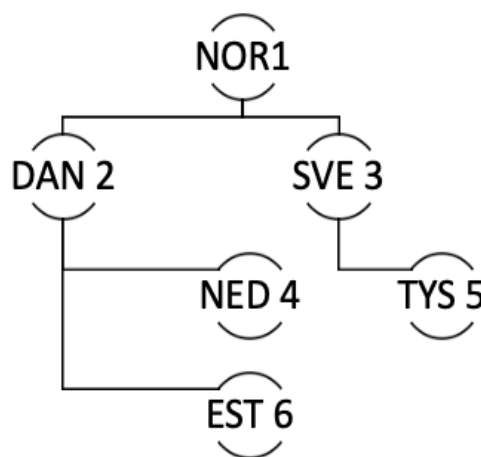
Den grunnleggende ideen er at morselskapet og de kvalifiserte datterselskapene skal danne en gruppe for å konsolidere sine resultater. Omsetningen til det eller de norske selskapene vil få betydning for om tilknyttede selskaper i EU blir omfattet

av reglene. Her gjelder det såkalte «alle eller ingen» prinsippet, hvilket betyr at ethvert datterselskap som er kvalifisert for konsolidering i henhold til relevante deler av det foreslåtte CCCTB-direktivet, vil være inkludert i regimets omfang. Artikkel 6 i CCCTB-direktivet angir grunnlaget for dannelsen av CCCTB-gruppen. En utenlandsk skattyter skal danne en gruppe for alle sine faste driftssteder som ligger i en eller flere medlemsstater, inkludert alle dets kvalifiserende datterselskaper som er bosatt i en medlemsstat for skattemessige formål. (KPMG part 2, 2016).

En skattyter danner grupper med:

- Alle sine faste driftssteder i et medlemsland.
- Alle faste driftssteder i et medlemsland som tilhører deres kvalifiserte datterselskaper som er skattemessig hjemmehørende i et tredje land.
- Alle sine kvalifiserende datterselskaper som er skattemessig hjemmehørende i et medlemsland, inkludert faste driftssteder til datterselskapene hvor de faste driftsstedene ligger i et medlemsland.
- Andre skattytere hjemmehørende i EU, inkludert deres faste driftssteder i et medlemsland hvor skatteytterne er kvalifiserte datterselskaper av en ikke-skattyter som er skattemessig hjemmehørende i et tredjeland, har en kvalifisert juridisk form og tilhører en gruppe med en konsolidert omsetning som overstiger 750 millioner euro.

Det først eksempelet viser en gruppedannelse med et selskap med hovedkontor i Norge. For enkelthets skyld forutsetter vi at det har 100% stemmerett og eierskap på alle nivåer. En utenlandsk skatteyter skal danne gruppe med alle sine faste virksomheter som ligger i en eller flere medlemsstater, og med alle dets kvalifiserende

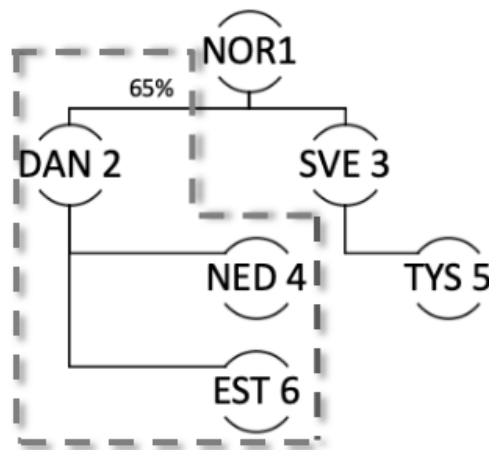

Figur 2: Dannelse av en CCCTB-gruppe

Kilde: Selvlaget med inspirasjon fra KPMG Guide (2016)

datterselskaper som er skattemessig hjemmehørende i en medlemsstat. Som en ikke-hjemmehørende skattyter, skal NOR1 danne en CCCTB-gruppe med alle sine datterselskaper og faste driftssteder.

Dersom det ikke foreligger tilfredsstillende eierkontroll, vil gruppedannelsen skje

Figur 3: Dannelse av to CCCTB-grupper

Kilde: Selvlaget med inspirasjon fra KPMG Guide (2016)

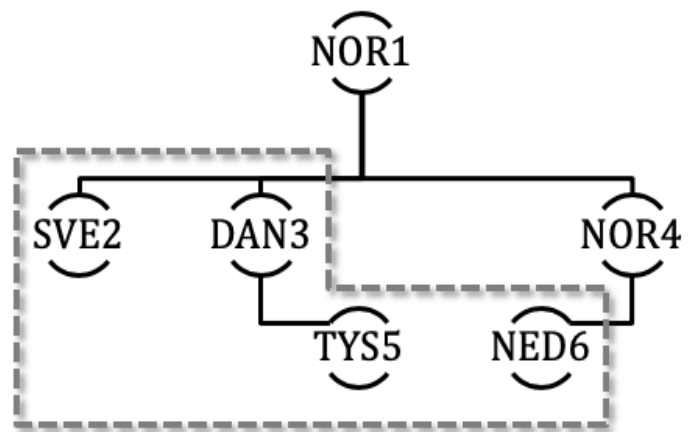
på en litt annen måte. I dette eksempelet har NOR1 kun 65% kontroll over DAN2 og møter ikke kravet om 75% eierandel. Konsekvensen av dette tilfellet, vil være at DAN2 danner en egen gruppe med sine datterselskaper NED4 og EST6, gitt at DAN2 tilfredsstillere kravene om eier- og kontrollandelen med hensyn til sine datterselskaper og faste driftssteder. Videre vil NOR1 danne en gruppe med SVE3 og TYS5.

5.2.2 Reduksjon av administrative kostnader

Begrepet "multinasjonalt" refererer til en økonomisk enhet som spenner over forskjellige land og rettssystemer, der ulike juridiske enheter, som for eksempel datterselskaper og filialer, som er knyttet til det multinasjonale konsernet, opererer (Vella, 2015). En multinasjonal virksomhet (MNE) anses imidlertid ikke som et enkelt selskap ut fra skattereguleringsynspunktet; de ulike tilknyttede selskapene som utgjør en MNE, betraktes i stedet som uavhengige enheter. I skattelovgivning blir juridiske personer beskattet i forskjellige land, basert på deres status og skattemessig bosted. Dette innebærer at inntektene til de ulike tilknyttede selskapene vurderes separat og behandles av flere skattemyndigheter, og ikke i sin helhet, selv om virksomheten kan drives som en hel enhet. Kort fortalt, et selskapskattesystem basert på fysisk eller juridisk tilstedeværelse gjenkjenner ikke den faktiske økonomiske forbindelsen. (Vella, 2015).

EU består i dag av 28 forskjellige skattesystemer og innføring av CCCTB kan bidra til å redusere mye av kostnadene knyttet til utarbeidelse av skattegrunnlaget. For norske selskaper som har fast driftssted og datterselskap i flere medlemsland, kan regelsettet være attraktivt dersom selskapet opererer i

Figur 4: Kontroll og reduksjon av skattesystemer

Kilde: Selvlaget med inspirasjon fra KPMG Guide (2016)

mer enn ett av medlemslandene. For et norsk konsern med aktivitet i Sverige, Danmark, Tyskland og Nederland med total omsetning som overstiger 750 millioner euro per år, vil CCCTB være gjeldende etter artikkel 2 i CCCTB-direktivet. NOR 1 danner her en gruppe med alle sine underselskaper gitt at kravene om eier- og kontroll andelen med hensyn på sine datterselskaper og faste driftsteder er tilfredsstilt. Norge som morselskap vil få hovedansvaret for kontroll av skattemeldingen. Antall skattesystemer selskapet må forholde seg til reduseres fra fem til to, noe som vil gi store kutt i administrative kostnader.

De administrative kostnadene knyttet til å kun forholde seg til ett regelsett er helt klart fordelaktig for norske selskaper. Det man også må vurdere, er hvordan den regnskapsmessige behandlingen foregår. De fleste EU-statene krever i dag at hvert enkelt selskap skal utarbeide årsregnskapet i samsvar med GAAP, Generally Accepted Accounting Principles (GAAP). Siden 2005 har børsnoterte selskaper vært pålagt å utarbeide konsernregnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder. Standarden som er vedtatt for dette formålet er i hovedsak de som er i beskrevet IAS og IFRS, som er utarbeidet av International Accounting Standards Board (IASB). Medlemsstatene kan enten tillate eller kreve at noterte selskaper skal bruke IAS i konsernregnskapet og kan enten tillate eller kreve børsnoterte selskaper skal bruke IAS i deres individuelle regnskap. (KPMG, 2016).

Europakommisjonen vurderte å bruke IFRS som utgangspunkt for en felles konsolidert skattegrunnlag. Det var flere innvendinger mot dette. Blant annet ble

---

det trukket frem at IASB er en privat organisasjon og at EUs lovgivning ikke burde bli påvirket av organer utenfor det offentlige området. Det ble også trukket frem at ikke alle medlemslandene tillater bruk av IAS/IFRS for individuelle selskapsregnskap. Det ble også påstått at IAS/IFRS vil føre til store tap av skattemessig suverenitet. På grunn av motstanden etablerte ikke direktivet noen formell sammenheng mellom regnskapsstandardene og CCCTB, men en kan se at de har blitt brukt som en veiledning som gir et felles språk og felles definisjoner. CCCTB vil ikke påvirke de finansielle regnskapene til selskapene som bruker det. Bedriftene vil derfor fortsette å utarbeide sine individuelle regnskap ved hjelp av eksisterende regnskapsregler. Dette vil føre til at de administrative kostnadene tilknyttet regnskapet, vil forbli uendret.

5.2.3 Patentbokser

En rekke land i Europa har de siste ti årene innført såkalte patentbokser. En patentboks er en skattemessig ordning som legger opp til at fortjeneste knyttet til kvalifiserte immaterielle eiendeler skattlegges med en lav skattesats. Kvalifiserte immaterielle eiendeler kan være patenter, design, copyrights, modeller og lignende produktrelaterte rettigheter. Formålet med patentbokser er å fremme investeringer i ny teknologi, å gi insentiv til innovasjon, og å tiltrekke forsknings-utviklingsaktiviteter til landet (NOU 2014: 13, 2014, s.104).

Det kan være at CCCTB vil definere skattegrunnlaget vesentlig snevrere enn et lands nasjonale system. Dersom det er tilfelle vil det gi landet insentiver til å sette opp skattesatsen for CCCTB-selskapene, og motsatt dersom skattegrunnlaget defineres videre. Et land vil dermed kunne ha to ulike satser. Land som Belgia og Nederland vil ha mulighet til å beholde patentboksregimene i det nasjonale skattesystemet. Dette harmonerer ikke med EU-kommisjonens hensikt. Patentbokser har i senere år blitt flittig brukt som et verktøy for overskuddsflytting (Europakommisjonen, 2016c). CCCTB vil ikke eliminere en slik type skatteplanlegging innad i EU. Mye tyder på at overskuddsflytting ved bruk av patentbokser fortsatt vil være mulig.

Ved å strukturere konsernet slik at et fast driftssted blir liggende utenfor konsernets skattenett, vil det faste driftsstedet ikke bli rammet av CCCTB-reglene. I slike

---

tilfeller skal det faste driftsstedet benytte nasjonale regler. De generelle omgåelsesreglene vil dermed få betydning for om slike disposisjoner vil bli gjenstand for gjennomskjæring. Med dette menes den lovfestede gjennomskjæringsregelen i skattelovens § 14-90 og den ulovfestede gjennomskjæringsregelen. Reglene skal vurdere om det foreligger skattebesparende motiver. I ulovfestet gjennomskjæring har man et grunnvilkår om at formålet med disposisjonen skal være «hovedsakelig skattemotivert», i tillegg til at man foretar en helhetsvurdering av transaksjonen.

En metode er å bruke realopsjoner til å flytte immaterielle eiendeler ut av konsernets skattenett. Ved en slik tilpasning må opsjonen være riktig priset på tidspunktet ved inngåelse av realopsjonen. Ved suksess vil innløsningskursen fremstå som gunstig og derfor bli benyttet til å overføre den suksessfulle immaterielle eiendelen til en patentboks utenfor konsernets skattenett.

Etter OECDs anbefalinger skal det kreves en vesentlig sammenheng mellom kostnader, patenter og tilhørende patentinntekter for å dra nytte av et patentboks-regime. Inntektsgrunnlaget skal beregnes etter følgende formel:

(Kvalifiserte FoU-kostnader/Totale FoU-kostnader) x Samlet inntekt fra immaterielle eiendeler = Kvalifiserende inntekt fra immaterielle eiendeler

Dersom kostnadene er outsourcet til for eksempel mor- eller datterselskap vil ikke disse kostnadene bli å betegne som kvalifiserte kostnader. Dette vil gi store konsekvenser for et multinasjonalt selskap med prosjekter rundt i Europa. Derfor gir OECD slike konsern mulighet for en «økning» av kvalifiserte kostnader på 30%, slik at konsernet fortsatt kan outsource delvis uten å miste preferanseordningen. Dersom flere land velger å tilpasse lovverket sitt etter OECDs anbefalinger, trekker dette i retning av mindre skatteplanlegging ved bruk av patentbokser. Muligheten til å fortsatt benytte seg av slike preferanseordninger under CCCTB vil imidlertid fortsatt være tilstede.

5.2.4 Delkonklusjon

I denne delen har vi drøftet hvilken betydning en implementering av CCCTB vil ha for selskaper hjemmehørende i Norge med datterselskaper i EU.

Hvilken betydning vil CCCTB ha for et selskap hjemmehørende i Norge med datterselskap i EU?

Dersom CCCTB blir innført, viser analysen at et konsern med morselskap hjemmehørende i Norge med flere datterselskap i EU, kun vil være nødt til å forholde seg til ett regelsett for alle datterselskapene i EU så lenge konsernet oppfyller eier- og kontrollkravet. Dersom Norge også hadde vært med på CCCTB, ville det norske morselskapet kun måtte levere én skattemelding for både morselskap og alle datterselskapene. Etterlevelseskostnadene vil dermed bli lavere dersom det norske morselskapet også deltar i CCCTB. Dette trekker i retning av å legge mer næringsmessig aktivitet til EU. Mye tyder derfor på at effekten av hvor investeringene lokaliseres er markant. Bedriftene vil fortsette å utarbeide sine individuelle regnskap ved hjelp av eksisterende regnskapsregler, som vil føre til at de administrative kostnadene tilknyttet regnskapet, vil forbli uendret.

Fordelene ved å konsolidere vil være størst i de tilfeller hvor hovedaktiviteten til konsernet ligger i medlemslandene med forholdsvis like skattesatser. Konsernet vil ofte kunne oppnå større fordeler ved bruk av internprising mellom landene dersom skattesatsdifferensieringen mellom medlemslandene er stor. Dette innebærer at CCCTB-direktivets bestemmelser gir et norsk morselskap anledning til å strukturere konsernet i henhold til om konsolideringen er fordelaktig.

5.3 Selskap hjemmehørende i EU med datterselskap i Norge

I dette kapitlet ser vi nærmere på hvordan innføring av CCCTB vil påvirke norske datterselskaper som inngår i et europeisk konsern. Aggressiv skatteplanlegging foregår ved hjelp av overskuddsflytting og økonomien er svært preget av digitalisering og multinasjonale selskaper. Dagens skattesystem er ikke tilpasset denne utviklingen. Selskaper betaler lite eller ingen skatt ved at overskuddet flyttes til land med lav selskapsskatt. Et av verktøyene for å redusere skatteplanlegging er

---

destinasjonsbasert salg, som vil si at overskuddet skattlegges i det landet hvor salget faktisk skjer. Det kan påvirke Norge fordelaktig ved at overskudd ikke kan flyttes.

Selv om innføring av CCCTB vil redusere mulighetene for skatteplanlegging, vil det fremdeles oppstå insentiver til å flytte faktorer som inngår i fordelingsnøkkelen til medlemsland hvor selskapsskattesatsen er lavere. Norge anses som et svært gunstig administrativt investeringsland, likevel vil implementeringen av CCCTB føre til at det vil være ressurskrevende for europeiske konsern å forholde seg til datterselskaper i Norge fremfor EU.

5.3.1 Internprising og overskuddsflytting

Multinasjonale selskaper benytter flere metoder for å flytte overskudd fra en jurisdiksjon til en annen for å unngå beskatning. Internprising er et av de mest aktuelle temaene innen internasjonal beskatning. Fordelen med et felles skattegrunnlag er konsolideringen over landegrensene. Det at selskapene kan konsolidere inntekter og tap, kan gjøre det mer attraktivt å ikke flytte overskudd til skatteparadis slik mange store selskaper gjør i dag.

Som forklart tidligere benytter dagens internasjonale selskaper armlengdeprinsippet. Det kan i praksis være vanskelig, da det er nærstående foretak som gjør forretninger med hverandre og transaksjonen ikke er styrt av eksterne markedskrefter. OECDs artikkel 9 nummer 1 i mønsteravtalen sier at hovedreglene for internprising i en transaksjon mellom foretak i interessefellesskap skal fastsettes etter prinsippet om armlengdes avstand. Dette fremkommer også av den ulovfestede gjennomskjæringsregelen, som gir skattemyndighetene rettslig grunnlag for å justere inntekten til partene.

Det kan tenkes at flere tvister kan oppstå som følge av at Norge fortsatt vil ha fokus på armlengdeprinsippet og at EU vil fokusere på CCCTB. G20/OECDs BEPS-prosjekt har gjort begrensningene i armlengdeprinsippet tydeligere og det er ikke like enkelt for selskaper å flytte overskudd. Selv om internprising ikke lenger vil

---

være like arbeidskrevende å dokumentere, vil ikke dette påvirke overskuddsflytting med land utenfor CCCTB-området.

Aggressiv skatteplanlegging foregår på den måten at selskaper bevisst unndrar skatt ved å flytte overskuddet til land med svært lav eller ingen selskapsbeskatning, og dette eksempelet kan illustrere hvor store kostnader overskuddsflytting har for statene. Et eksempel er et multinasjonalt foretak som driver med digitale markedsføringstjenester og har aktivitet i Norge. Selskapet omsetter i Norge for 2,5 milliarder kroner på et år, men skatter kun 2,9 millioner kroner, noe som utgjør 0,1% av omsetningen. Fordi selskapet registrerer salg av markedsføringstjenesten i både Norge og andre europeiske land, i Irland, vil de ikke måtte skatte av salget i Norge. Overskuddet blir i liten grad skattlagt i Irland, men sluses i stedet videre til Nederland, før det til slutt ender opp i et irsk skallselskap i nullskattlandet Bermuda. Denne problemstillingen er svært reell og en ser at flere av de store selskapene som Facebook og Apple benytter slike metoder for å unndra skattekostnader. Dagens regler gjør at selskaper kan registrere salget i det landet hvor varen eller tjenesten som selges er registrert. Med CCCTB vil salget registreres i det landet varen selges til. (Wangberg, 2018, s.3).

Analysen til Riedel & Runkel tilsier at overskuddsflytting fra et tredjeland, slik som Norge, på lang sikt vil øke til CCCTB-området grunnet Waters Edge-effekten. Økningen av overskuddsflytting fra Norge til CCCTB-området skyldes at det ved konsolideringen av skattegrunnlaget vil føre til reduserte administrative kostnader. Internprising er en svært ressurskrevende metode som vil virke mindre lønnsom i forhold. I en situasjon hvor et norsk datterselskap har et skattemessig overskudd og resten av konsernet i EU har et skattemessig underskudd, vil det være fordelaktig for konsernet med overskuddsflytting fra Norge og inn i CCCTB. Selv om selskapene under CCCTB kan fremføre underskudd til neste år, kan dette være risikabelt med tanke på de europeiske enhetene. Det kan i stedet være mer lønnsomt med overskuddsflytting.

I artikkelen av Riedel og Runkel (2007) er overskuddsflytting og investeringer sett på som en integrert prosess, men i tillegg kan investeringer få en ytterligere positiv effekt ved å flytte investeringer fra Norge til CCCTB, hvor man kan dra nytte av reduserte administrative kostnader og muligheter av konsolidering. Fagpersoner identifiserer slike fordeler av CCCTB som insentiver for økte investeringer i CCCTB.

5.3.2 Investeringer i norske datterselskaper

En av faktorene som er svært viktig å se nærmere på, er hvordan innføringen av CCCTB kan påvirke investeringer i norske datterselskaper. Muligheten for å konsolidere innad i EU bidrar til å gjøre CCCTB til et mer attraktivt sted enn Norge for næringsmessige investeringer. Det vil være ressurskrevende for europeiske konsern å forholde seg til datterselskaper i Norge fremfor CCCTB. EU-kommisjonen anslår blant annet at kostnaden ved å sette opp et nytt datterselskap i EU kan reduseres med over 60% (Europakommisjonen, 2016c). Dette vil redusere investeringsinsentiver i norske datterselskaper.

Norge anses imidlertid som et svært administrativt gunstig investeringsland sammenlignet med andre land. I 2019 ligger Norge på en 7.plass på IMF's «Ease of doing business» liste (The World Bank, 2019). I rapporten trekkes det blant annet frem at Norge har lettet på restriksjoner for nattarbeid. Norge tillater ansatte å jobbe forbi kl. 21 og frem til kl. 23. Ikke-standardisert arbeidstid tillater bedrifter å justere deres arbeidsstyrke etter hvordan det utvikler seg. Ukentlig nattarbeidsforbud begrenser bedrifter og gir dem mindre fleksibilitet i møte med deres arbeidsbehov. Likevel er det faktum at Norge står utenfor CCCTB, en faktor som trekker i negativ retning, selv om denne effekten vil være mindre enn hva den vil være for andre ikke-medlemsland som ikke har en like effektiv offentlig administrasjon.

5.3.3 Risiko for utbytte-strømmer

I henhold til artikkel 37 er CCCTB-direktivets bestemmelser om utbytte og aksjegevinster unntatt skattegrunnlaget, med mindre de er opptjent i «normal handel eller virksomhet».

Tolkningen av ordlyden i CCCTB-direktivets bestemmelser blir sentral i denne sammenheng. På grunn av unntaksregelen skal ikke utbytte og kapitalgevinster fordeles mellom gruppemedlemmene, men mye tilsier at slike inntekter skal inngå i fordelingsgrunnlaget til salgsfaktoren. I så fall vil slike transaksjoner kunne redusere CCCTB-gruppens effektive skattesats. Det følger av direktivets bestemmelser at unntatte inntekter skal tildeles «the beneficiary». Det avgjørende blir hvordan rettssystemet tolker dette. Et mulig utfall er at rettssystemet vil tolke ordlyden slik at inntekter ekskluderes fra fordelingsgrunnlaget.

5.3.4 Destinasjonsbasert salg

Dagens skattesystemer blir presset av den globale økonomien som stadig blir mer digitalisert. Selskaper opererer over landegrensene og økonomien blir mer internasjonal. Multinasjonale selskaper har vokst kraftig det siste tiåret og man ser at utviklingen skjer innen teknologibaserte selskaper og selskaper med digitale inntektsmodeller. I det europeiske markedet var det i 2006 kun 1 av de 20 største selskapene som var teknologibasert, mens i 2017 var 9 av de 20 største teknologibasert. Markedsandelen var i 2006 kun 7%, mens den i 2017 var over 54%. Dagens skattesystem er ikke tilpasset utviklingen som fører til en skjev konkurranse mellom teknologiselskaper og andre. Teknologiselskaper betaler langt mindre skatt enn mer tradisjonelle selskaper. Ifølge en rapport utgitt i 2017 av Europakommisjonen, betaler selskaper med digitale selskapsmodeller i gjennomsnitt kun 9% skatt, mens tradisjonelle selskaper betaler over 20%. (Europakommisjonen, 2017).

Dagens skatteavtaler legger en avgjørende vekt på et kildebasert prinsipp, som bygger på at inntekten som opptjenes skal skattlegges i det landet hvor verdiskapning eller produksjonsaktiviteten skjer (NOU 2014: 13, s. 98). Det gir beskatningsrett til selskapets hjemland, med mindre selskapet har fast driftssted i en annen stat. Fast driftssted defineres i OECDs mønsteravtale som «a fixed place of business in which the business of the enterprise is wholly or partly carried on» og det vektlegges fysisk tilstedeværelse, «a place of management, a branch, an

---

office, a factory, a workshop and a mine, an oil og gas well, a quarry or any other place of extraction of natural resources». (OECD, 2014, s. 40).

I situasjoner hvor det er vanskelig å plassere lokasjonen eller hvor produksjonen skjer flere steder, kan dette være et krevende prinsipp å følge. Det gir også incentiv til å flytte overskuddet til land med lav selskapsbeskatning, uten at den reelle aktiviteten flyttes. Kildebasert beskatning kan være hemmende for investeringer og gir utfordringer i forhold til overskuddsflytting og internprising. Et alternativ til kildebasert beskatning er destinasjonsbasert beskatning, som betyr at varen eller tjeneste skattlegges i det landet hvor salget skjer. En slik løsning kan gi realøkonomiske konsekvenser for valg av lokalisering, investering eller finansiering dersom det kun er et fåtall som innfører det. (NOU 2014: 13, s. 143).

I CCCTB-forslaget blir fordelingen av salgsfaktoren satt der salget skjer, det vil si en destinasjonsbasert fordeling. Modellen gir fradrag for produksjonskostnader og lønnskostnader både til konsum i innlandet og utlandet. En slik fordeling vil være positiv dersom alle land innfører det, ved at det ikke lenger vil være incentiv for å flytte overskudd til lavskatteland. Dersom kun et fåtall av landene innfører modellen, vil dette gi incentiv til å legge produksjonen i land med destinasjonsbasert beskatning. På denne måten kan de trekke fra kostnader knyttet til produksjon, mens de ikke blir skattlagt for inntekter knyttet til salg i utlandet. Schell-utvalget påpeker at en slik modell i teorien har mange gode egenskaper, men at Norge kan komme dårligere ut av en slik modell på grunn av at norsk økonomi har et betydelig innslag av grunnrente, som kan føre til at Norge isolert sett kan komme dårligere ut (NOU 2014: 13, s. 144). Modellen gir ikke beskatning på renprofitt eller grunnrente som eksporteres ut av landet. Dermed faller deler av skatt på renprofitt og grunnrente bort. Ifølge Bond og Devereux (2002) vil valget om å velge en ordinær kildebasert modell fremfor en destinasjonsbasert modell være avhengig av det samfunnsøkonomiske tapet ved vridninger i den kildebaserte kontantstrømskatten og fordelingen av å kunne skattlegge utlendinger.

5.3.5 Faktorplanlegging

På bakgrunn av at selskaper alltid vil forsøke å begrense skattekostnaden sin innenfor rammene av de reglene som er gitt, vil allokeringbestemmelsen føre til at den tradisjonelle skatteplanleggingen erstattes med faktorplanlegging. Det vil oppstå insentiver til å flytte faktorer som inngår i fordelingsnøkkelen til medlemsland hvor skattesatsen er lavest mulig. I det følgende utredes de mest sentrale planleggingsmulighetene som vil oppstå.

Et formelbasert system vil i sammenligning med dagens «separate accounting»-system redusere mulighetene multinasjonale selskaper har til å ta i bruk teknikker for overskuddsflytting. Det er blant annet fordi re-allokering av virkelige faktorer generelt er vanskeligere og mer kostbart enn bevegelse av bokført profitt. Anti-misbruksreglene vil begrense mye av den mulige faktorplanleggingen. På tross av dette, er det allikevel flere metoder som multinasjonale selskaper kan ta i bruk for å spare skatt.

5.3.5.1 Eiendelsfaktoren

Multinasjonale selskaper kan spare skatt blant annet ved å lease driftsmidler fremfor å eie dem og ved å overføre eiendeler til medlemsland med lavest mulig skattesats. Likevel fremstår det som utfordrende å manipulere eiendelsfaktoren. Dette skyldes blant annet at CCCTB-direktivet inneholder detaljerte bestemmelser for å unngå at selskap skal kunne profitere på å lease eller leie driftsmidler fremfor å eie dem. I henhold til CCCTB-direktivets artikkel 34 og 36 skal eiendeler som er leaset eller leid inngå i faktoren med en verdsettelse på åtte ganger årlig leibeløp. Exit-beskatning innebærer at markedsverdien til overførte eiendeler mellom gruppemedlem, med fratrukk for skattemessig verdi av eiendelene, skal behandles som påløpte inntekter, jamfør artikkel 29. Tilpasninger vil fortsatt forekomme, men bestemmelsene vil gjennomgående gjøre det mindre fordelaktig for skattyter å tilpasse seg.

Canada benytter en fordelingsnøkkel hvor kun arbeidskraft og salg vektes, og eiendeler er derfor ikke med i formelen. Dette fører til at incentivet for å manipulere

---

lokasjonen av totale eiendeler, slik som eiendom, reduseres. En annen positiv konsekvens av å utelukke eiendeler i fordelingsnøkkelen, er at det er med på å redusere incentivet til økonomiske ineffektive investeringer i eiendom for å redusere skattekostnadene. Samtidig er kapital en viktig inntektsdriver som på mange måter hører hjemme for beregningen av skattekostnadene og som kan føre til store tap for selskapene.

5.3.5.2 Salgsfaktoren

I henhold til salgsfaktoren kan multinasjonale selskaper spare skatt blant annet ved å flytte salgsdestinasjonen fra et land til et annet ved å benytte «uavhengige» salgsagenter hjemmehørende i et tredjeland, ved å selv fungere som en agent, slik at selskapet kan redusere omsetningen ved å rapportere netto, i stedet for brutto og øke fordelingsgrunnlaget gjennom utbytte fra datterselskaper som er skattemessig hjemmehørende i et tredjeland. Dette vil fremme insentiver til å strukturere salg gjennom «uavhengige» salgsagenter lokalisert i et ikke-medlemsland, som deretter kan gjennomføre salget på vegne av gruppen. Ved en slik tilpasning vil det europeiske konsernet ha mulighet til å re-allokere salgsdestinasjonen fra det landet som er tiltenkt, til den jurisdiksjonen som er mest foretrukket (et medlemsland med lav skattesats). Et CCCTB-selskap kan også selv tilpasse seg som «uavhengig» agent for å redusere omsetningen ved rapportere netto, i stedet for bruttoinntekt.

5.3.4.3 Arbeidskraftfaktoren

I forhold til arbeidskraftfaktoren kan multinasjonale selskaper spare skatt blant annet ved å flytte produksjon og arbeid til medlemsland med lavest mulig skattesats og ved å ta i bruk konsulenter i stedet for å benytte ansatte. Muligheten til å re-allokere arbeidskraft for å spare skatt vil variere mellom ulike industrier. Arbeidskraftfaktoren består av både antall ansatte og lønnskostnader og det gir multinasjonale selskaper muligheter for å kunne utnytte arbeidskraftfaktoren enten ved å øke lønnskostnadene i landene med lav skattesats eller ved å flytte arbeidskraften dit. Å redusere lønnen i et høyskatteland vil være vanskelig ettersom selskapet må tilby markedsbasert lønn ved å være pristaker i markedet. Ved å øke lønnskostnadene i lavskatteland, vil det totale fordelingsgrunnlaget øke. Dette vil redusere skattekostnadene i høy-skattelandene innenfor CCCTB.

Re-allokering av arbeidskraft er imidlertid ikke gratis. Sluttvederlag, nedstengningskostnader og ansettelseskostnader vil også påvirke beslutningen. Etterlevelseskostnadene vil derimot forbli uendret ettersom det kun vil eksistere et felles sett med regler å forholde seg til for CCCTB-selskaper. For at re-allokering skal være lønnsomt må derfor den sparte skattekostnaden være større enn kostnaden som knyttes til å flytte arbeidskraften. Den faktiske kostnaden vil avhenge av de juridiske forholdene der de forskjellige selskapene er hjemmehørende (arbeidsmarked, rammebetingelser osv.), samt skattedifferansen mellom landene.

I henhold til CCCTB-direktivets artikkel 33 skal lønn i utgangspunktet fordeles til gruppemedlemmet som betaler lønnen, men dersom arbeidskontraktene blir utøvet under kontroll og ansvar hos et annet gruppemedlem, skal arbeidskraften fordeles til dette medlemmet. Dette betyr at hvor arbeidet er utført er irrelevant. En konsekvens kan være at store deler av arbeidskraften vil bli svært mobil. Det innebærer at det vil oppstå muligheter til å flytte arbeidskraft til en forholdsvis lavere beskattet jurisdiksjon selv om selskapet faktisk utøver sine ansettelseskontrakter over hele EU. I enkelte industrier kan arbeidet ofte gjennomføres like effektivt uavhengig hvor de ansatte er lokalisert. Fremveksten av internetthandel og digital markedsføring har redusert behovet for fysisk tilstedeværelse i et land for å entre markedet. CCCTB-direktivets regler omfatter ikke dagens digitale økonomi, og ser derfor ikke ut til å kunne forhindre en slik praksis. Hvilket gruppemedlem arbeidskraften skal allokere til vil derfor bli avgjort ved en tolkning av begrepene «kontroll» og «ansvar». Et multinasjonalt selskap vil derfor ha incentiver til å fase ut arbeidskraft til den lavest beskattede jurisdiksjonen i CCCTB.

Ettersom både lønn og antall ansatte skal inngå i formelen til fordeling av inntekt, vil denne allokeringsbestemmelsen fremme incentiver til å i stedet benytte konsulenter til å utføre arbeid som en ansatt normalt utfører. CCCTB-direktivet inneholder detaljerte bestemmelser med sikte på å forhindre slike tilpasninger. Den mest sentrale bestemmelsen fremkommer av artikkel 33 «arbeidskraftfaktoren skal inkludere personer som, uavhengig om de er ansatte av et gruppemedlem, utfører lignende oppgaver som en ansatt».

Slike tilpasninger vil likevel kunne forekomme, og grensdragningen mellom selvstendig oppdragstaker og ansatte vil være sentral. Definisjonen av en ansatt skal fortsatt bestemmes på nasjonalt nivå hvor ansettelsen utøves. I vurderingen er det ofte et spørsmål om aktiviteten drives for skattyters egen regning og risiko. «Egen regning» vil typisk innebære at skatteyter selv må dekke kostnadene i forbindelse med virksomheten. «Egen risiko» betyr at skatteyter selv har ansvaret for den kontraktsmessige oppfyllelsen av oppdraget.

I avgjørelsen må det tas utgangspunkt i avtalen mellom oppdragsgiver og skatteyter. Dersom det er reelt at avtalen går ut på at arbeidet skal utføres for skattyters egen regning og risiko, må dette legges til grunn i den skattemessige behandlingen. Det avgjørende er om innholdet i avtaleforholdet har karakter av en avtale med en selvstendig næringsdrivende. I Norge har tidligere høyesterettsdommer stadfestet at dette vil bero på en helhetsvurdering av realiteten i avtaleforholdet.

5.3.5.4 Eksempel

Anta at FRA 1 og UNG 2 er heleide datterselskap av NOR AS. Skattesatsen i Frankrike er 33%, mens skattesatsen i Ungarn er 9%. Nøkkeltallene er listet opp i tabellen under.

	FRA 1	UNG 2
Inntektsgrunnlag	EUR 1.000.000	EUR 1.000.000
Omsetning	EUR 150.000.000	EUR 50.000.000
Arbeidskostnader	EUR 5.000.000	EUR 3.000.000
Eiendeler	EUR 135.000.000	EUR 65.000.000

Videre antar vi at FRA 1 tjener EUR 700 000 og UNG 2 tjener EUR 300 000. Under separat skattlegging ville den totale skattekostnaden utgjort EUR 258 000 ($700\,000 \times 0,33 + 300\,000 \times 0,09$), det tilsvarer en effektiv skattesats på 25,8% ($258\,000/1$

---

000 000). Ved bruk av EU-kommisjonens allokeringssnøkkel skal skattekostnadene mellom medlemslandene fordeles slik:

FRA 1:

$$33\% * 1\,000\,000 * \frac{1}{3} \left(\frac{150\,000\,000}{200\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{5\,000\,000}{8\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{135\,000\,000}{200\,000\,000} \right) = 226\,050$$

UNG 2:

$$9\% * 1\,000\,000 * \frac{1}{3} \left(\frac{50\,000\,000}{200\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{3\,000\,000}{8\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{65\,000\,000}{200\,000\,000} \right) = 28\,470$$

Totalt vil konsernets EU-hjemmehørende skatteyttere betale EUR 254.520 i skatt, hvilket tilsvarer en effektiv skattesats på 25,5%.

Konsernet velger nå å flytte deler av arbeidskraften fra Frankrike til Ungarn, det vil redusere den totale skattekostnaden. Anta at konsernet faser ut arbeid til en kostnad på EUR 3 millioner. Skattekostnaden i Frankrike vil dermed reduseres, mens skattekostnadene i det ungarske datterselskapet vil øke. Grunnet skattedifferansen mellom landene vil imidlertid fordelene ved redusert skatt i Frankrike være større enn den økte skattekostnaden i Ungarn. Dette kan illustreres slik:

FRA 1:

$$33\% * 1\,000\,000 * \frac{1}{3} \left(\frac{150\,000\,000}{200\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{2\,000\,000}{8\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{135\,000\,000}{200\,000\,000} \right) = 184\,250$$

UNG 2:

$$9\% * 1\,000\,000 * \frac{1}{3} \left(\frac{50\,000\,000}{200\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{6\,000\,000}{8\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{65\,000\,000}{200\,000\,000} \right) = 39\,750$$

Totalt vil konsernets EU-hjemmehørende skattytere betale EUR 224 000 i skatt, hvilket tilsvarer en effektiv skattesats på 22,4%. Dette betyr at ved å flytte

---

arbeidskraft fra Frankrike til Ungarn reduseres den effektive skattesatsen med 3,1%, det tilsvarer en redusert skatt på omtrent EUR 30 000.

Imidlertid mangler CCCTB-direktivet tilstrekkelig verktøy for å forhindre at en slik utfasing vil kunne skje. Dette skyldes at anti-misbruksreglene kun ser ut til å henvise til en overdreven atferd vedrørende beregninger av skattegrunnlaget. Misbruk av fordelingsreglene ser derfor ut til å falle utenfor omfanget til CCCTBs anti-misbruks regler.

Lønn og antall ansatte inngår også i formelen til fordeling av inntekt. Allokeringsbestemmelsen vil dermed fremme insentiver til å i stedet benytte konsulenter til å utføre arbeid som en ansatt normalt utfører. CCCTB-direktivet inneholder detaljerte bestemmelser med sikte på å forhindre slike tilpasninger. I henhold til CCCTB-direktivet artikkel 33 står det at arbeidskraftfaktoren skal inkludere personer, uavhengig om de er ansatt av et gruppemedlem eller utfører lignende oppgaver som en ansatt. Slike tilpasninger vil likevel kunne forekomme, hva som skiller en selvstendig oppdragstaker og ansatt er sentral. Jamfør CCCTB-direktivet skal definisjonen av en ansatt fortsatt bestemmes på nasjonalt nivå hvor ansettelsen utøves. I vurderingen er det ofte et spørsmål om aktiviteten drives for skattyters egen regning og risiko. «Egen regning» innebærer at skattyter selv må dekke kostnadene i forbindelse med virksomheten og «egen risiko» betyr at skattyter selv har ansvaret for den kontraktmessige oppfyllelsen av oppdraget (Skattedirektoratet, 2018, s.1532). I utgangspunktet er det avtalen mellom oppdragsgiver og skattyter som er avgjørende, hovedsakelig er det om innholdet i avtaleforholdet har karakter av en avtale med en selvstendig næringsdrivende som er av betydning.

Anta at Frankrike erstatter 3 millioner av arbeidskraft med konsulenter. Dette vil redusere skattekostnaden i Ungarn, men det vil også medføre et redusert fordelingsgrunnlag.

FRA 1:

$$33\% * 1\,000\,000 * \frac{1}{3} \left(\frac{150\,000\,000}{200\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{2\,000\,000}{5\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{135\,000\,000}{200\,000\,000} \right) = 200\,750$$

UNG 2:

$$9\% * 1\,000\,000 * \frac{1}{3} \left(\frac{50\,000\,000}{200\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{3\,000\,000}{5\,000\,000} \right) + \frac{1}{3} \left(\frac{65\,000\,000}{200\,000\,000} \right) = 32\,250$$

Totalt vil konsernets EU-hjemmehørende skattytere betale omtrent EUR 236 000 i skatt, hvilket tilsvarer en effektiv skattesats på 23,6%. Denne tilpasningen vil føre til et redusert fordelingsgrunnlag og en lavere effektiv skattesats. Basert på dette eksemplet er det mest effektive skattebesparende alternativet å re-allokere eksisterende arbeidskraft til en nasjon med lav skattesats.

5.3.6 Delkonklusjon

Her har vi drøftet hvilken betydning en implementering av CCCTB vil ha for selskap med datterselskaper i Norge.

Hvilken betydning vil det ha for selskap hjemmehørende i EU med datterselskap i Norge?

Analysen viser at overskuddsflytting fra et tredjeland, slik som Norge, kan på lang sikt øke til CCCTB-området grunnet Waters Edge effekten. Dette skyldes at konsolideringen av skattegrunnlaget fører til reduserte administrative kostnader. Likevel, kan dette også i stor grad avhenge av hvilke skattesatser de enkelte land velger å anvende for CCCTB-selskapene.

Selv om Norge i utgangspunktet ranker høyt på listen over «Ease of doing business», vil muligheten for å konsolidere innad i EU gjøre det mer ressurskrevende for europeiske konsern å forholde seg til datterselskaper i Norge fremfor CCCTB. Dette vil da føre til at investeringsinsentiver i norske datterselskaper reduseres. Nedgangen i overskuddet som skifter til EU fra Norge, kan påvirke statlig velferd positivt i Norge, som sammen med en politisk holdning til beskatning gjør det tvilsomt at de vil forsøke å inkludere Norge i CCCTB.

Likevel kan vi se en tilpasning av norske regler for beskatning for å harmonisere mer med reglene i CCCTB uten å engasjere seg fullt i CCCTB.

Dagens kildebaserte skattesystem er ikke tilpasset den digitale utviklingen, dette fører til en skjev konkurranse mellom teknologiselskaper og andre. CCCTB-forslaget bygger på en destinasjonsbasert fordeling. En slik modell kan føre til at Norge isolert sett kan komme dårligere ut siden norsk økonomi har et betydelig innslag av grunnrente.

Et formelbasert system vil i sammenligning med dagens «separate accounting»-system redusere mulighetene multinasjonale selskaper har til å ta i bruk teknikker for overskuddsflytting. Samtidig vil faktorplanlegging erstatte den tradisjonelle skatteplanleggingen. Via norske datterselskaper, som «uavhengige» salgsagenter, kan et europeisk konsern orientere inntekter til den foretrukne salgsdestinasjonen. For å infiltrere fordelingsgrunnlaget til salgsfaktoren, gir direktivets bestemmelser grunnlag for å hevde at norske datterselskaper vil kunne bli utsatt for utbyttekaruseller, finansiert med europeiske kapitalbidrag. Innad i CCCTB fremstår utnyttelse av arbitrasje i arbeidskraftfaktoren som mest sårbar. Denne type faktorplanlegging vil derfor isolert sett ikke ha noen effekt på norske datterselskap.

6.0 Konklusjon

I denne oppgaven har vi sett på hvordan en mulig innføring av et felles skattegrunnlag blant EU-statene, CCCTB, vil påvirke selskaper med forbindelse til Norge. Analysen tar i hovedsak for seg effektene det vil gi for henholdsvis et norsk mor- og datterselskap.

Det er mange fordeler ved å implementere CCCTB i Norge dersom det hadde blitt en realitet. Innføring av CCCTB vil hovedsakelig føre til et mer rettferdig system både for statene og selskapene over landegrensene. Blant annet vil det bli betraktelig vanskeligere å drive med skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging. I tillegg vil det senke administrative kostnader for selskapene.

Videre, dersom Norge velger å implementere CCCTB trenger selskaper kun å levere én skattemelding for all aktivitet innad i hele EU inklusiv Norge. Uavhengig

---

om Norge implementerer eller ikke, vil det uansett være en fordel for norske morselskaper at de kun må levere én skattemelding for datterselskaper i EU. Selv om Norge anses som et svært administrativt gunstig investeringsland sammenlignet med andre land, vil det være ressurskrevende for europeiske konsern å forholde seg til datterselskaper i Norge fremfor CCCTB. Dermed vil Norge fremstå som mer attraktivt i forhold til investeringsmuligheter ved implementering av CCCTB. Analysen viser at norske multinasjonale selskaper og europeiske multinasjonale selskaper vil flytte overskudd fra Norge til CCCTB-området.

Ved innføring av en formelbasert fordeling vil utfordringer ved skattemotivert internprising elimineres mellom tilknyttede selskaper av medlemslandene i CCCTB. Samtidig har OECD vurdert formelbasert fordeling som et verktøy for å møte utfordringene rundt digitaliseringen av økonomien. Basert på dette kan formelbasert fordeling være det riktige for fremtiden. Uansett ser vi at den digitale utviklingen ikke er formet for dagens skattesystem og at en endring må til for at statene skal kunne kreve den skatten de i utgangspunktet har rett på.

Likevel har flere av fagpersonene vi har vært i kontakt med liten tro på at CCCTB blir innført i Norge eller at Norge vil måtte tilpasse seg CCCTB. Det er flere grunner til det, blant annet at skatterett ikke er en del av EØS-avtalen, og derfor må avtalen endres for at Norge kan bli en del av CCCTB.

Dermed konkluderer vi med at det er lite sannsynlig at Norge vil ta del i CCCTB, men vi vil kunne se en tilpasning av norske regler om beskatning for å harmonisere mer med reglene i CCCTB uten å nødvendigvis engasjere seg fullt ut i CCCTB.

7.0 Referanser

Anker-Sørensen, L., & Schjelderup, G. Internasjonal skatteplanlegging – er åpenhet en utopi? *Nytt Norsk Tidsskrift*, 35(02), 121-137.

Asen, E. (2019) Corporate Income Tax Rates in Europe. Tax Foundation. Hentet fra <https://taxfoundation.org/corporate-tax-rates-europe-2019/>

Berg-Rolness, G. (2017). Tax justice. Hentet fra <http://www.taxjustice.no/uploads/documents/enhetlig-skattlegging-av-multinasjonale-foretak---strategi-for-skattlegging-av-statslos-inntekt-2017.pdf>

Bond, S. R., & Devereux, M. P. (2002). Cash flow taxes in an open economy.

Delivorias, A. (2018). Common corporate tax base (CCTB). European Parliament. Hentet fra [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595907/EPRS_BRI\(2017\)595907_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595907/EPRS_BRI(2017)595907_EN.pdf)

E24, (2019). Derfor er Apples skattesmell på 120 milliarder en dråpe i havet. Hentet fra <https://e24.no/digital/apple/derfor-er-apples-skattesmell-paa-120-milliarder-en-draape-i-havet/23780543>

Europakommisjonen, (2011). Proposal for a Council Directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB). Hentet fra https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/company_tax/common_tax_base/com_2011_121_en.pdf

Europakommisjonen, (2016a). Proposal for a council directive on a Common Corporate Tax Base (CCCTB). Hentet fra https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_685_en.pdf

Europakommisjonen, (2016b), Proposal for a council directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), hentet fra:

---

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_683_en.pdf

Europakommisjonen, (2016c). Commission staff working document impact assessment. Hentet fra

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/swd_2016_341_en.pdf

Europakommisjonen, (2017). A Fair and Efficient Tax System in the European Union for the Digital Single Market. Hentet fra

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/communication_taxation_digital_single_market_en.pdf

EY (2018) France and German publish common position paper on common corporate tax base. Hentet fra:

[https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/France_and_Germany_publish_common_position_paper_on_Common_Corporate_Tax_Base/\\$FILE/2018G_03205-181Gbl_FR%20and%20DE%20Common%20position%20paper%20on%20Common%20Corporate%20Tax%20Base.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/France_and_Germany_publish_common_position_paper_on_Common_Corporate_Tax_Base/$FILE/2018G_03205-181Gbl_FR%20and%20DE%20Common%20position%20paper%20on%20Common%20Corporate%20Tax%20Base.pdf)

Finansdepartementet. (2015). Bedre Skatt: En skattereform for omstilling og vekst (Meld. St. 4 (2015–2016) Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-4-20152016/id2456324/>

Finansdepartementet. (2018). Skattesatser 2019. Regjeringen. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/skatter-og-avgifter/skattesatser-2019/id2614444/>

Folkevord, B., Furuseth E. (2016). Statsstøtte og skatt – et skifte i europeisk skatterett? Hentet fra

https://www.idunn.no/file/pdf/66904887/statsstoette_og_skatt_-_et_skifte_i_europeisk_skatterett.pdf

Forskningsbarometeret. (2018). Forskningsbarometeret – Hva viser indikatorene. Regjeringen. Hentet fra

---

<https://www.regjeringen.no/no/tema/forskning/innsiktsartikler/forskningsbarometer/2018/hva-viser-indikatorerne/id2599903/>

German-French Common Position Paper on CCTB Proposal (2018) Hentet fra:
https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Europe/Articles/2018-06-20-Meseberg-att2.pdf?__blob=publicationFile&v=3

KPMG (2016). The KPMG Guide to CCCTB Part 2. Hentet fra
<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2012/10/ccctb-part2-v2.pdf>

KPMG (2016). The KPMG Guide to CCCTB Part 3. Hentet fra
<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2012/10/ccctb-part3-v2.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2017). Norge på riktig vei mot god utdanning for alle. Regjeringen. Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/education-at-a-glance-2017/id2570290/>

Kunnskapsdepartementet. (2018). Forskningsbarometeret 2018. Regjeringen. Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/contentassets/9c1e10fe9de745c7bd5ebab7fe63efed/forskningsbarometeret-2018.pdf>

Loyens & Loeff. (2016) The CCTB and CCCTB Proposals: Huge Impact Expected for Company Taxation. Hentet fra
http://cdn.loyensloeff.com/media/7264/genoteerd-english-quoted_109.pdf

Minor, R. (2019). EU Anti-Tax Avoidance Directive Took Effect January 1, 2019. The national law review. Hentet fra
<https://www.natlawreview.com/article/eu-anti-tax-avoidance-directive-took-effect-january-1-2019>

Nielsen, S. B., Raimondos-Møller, P., & Schjelderup, G. (2010). Company taxation and tax spillovers: separate accounting versus formula apportionment. *European Economic Review*, 54(1), 121-132.

NOU 2014: 13 (2014). *Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi* Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-13/id2342691/sec5>

Nybø, I. (2018). Forord – Forskningsbarometeret. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/tema/forskning/innsiktsartikler/forskningsbarometeret/2018/forord-forskningsbarometeret-2018/id2599904/>

OECD (2014) Model Tax Convention on Income and on Capital 2014. Hentet fra https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-2015-full-version_9789264239081-en#page40

OECD (2019). Global Forum member states. Hentet fra <http://www.oecd.org/tax/transparency/about-the-global-forum/members/>

OECD (2019) Addressing the Tax Challenges of the Digitalisation of the Economy, Public Consultation Document. Hentet fra <https://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-addressing-the-tax-challenges-of-the-digitalisation-of-the-economy.pdf>

OECD (2019) International community agrees on a road map for resolving the tax challenges arising from digitalisation of the economy. Hentet fra <http://www.oecd.org/tax/beps/international-community-agrees-on-a-road-map-for-resolving-the-tax-challenges-arising-from-digitalisation-of-the-economy.htm>

Offermanns, R., Huibregtse, S., Verdoner, L., & Michalak, J. (2017). Bridging the CCCTB and the Arm's Length Principle – A Value Chain Analysis Approach.

Regnskap Norge. (2018). Selskapsbeskatning – endringer foreslås i rentebegrensingsregelen og i hjemmehørendebegrepet. Hentet fra <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/skatt/selskapsbeskatning---endringer-foreslas-i-rentebegrensingsregelen-og-i-hjemmehorende-begrepet/>

Riddervold E. & Hareide S. (2018). Statsbudsjettet 2019 – rentebegrensings på banklån. PwC. Hentet fra <https://blogg.pwc.no/skattebloggen/statsbudsjettet-2019-nye-rentebegrensingsregler>

Riedel, N., & Runkel, M. (2007). Company tax reform with a «Waters edge». *Journal of Public Economics* (91), ss. 1533-1544. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2006.11.001>

Scheel, Hans Henrik et.al. (2014). Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi. *Norges offentlige utredninger*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/bbd29ff81485402681c6e6ea46655fae/no/pdfs/nou201420140013000dddpdfs.pdf>

Selseth, Ida. “Norges Selskapsbeskatning. Globaliseringsutfordringer og EUs forslag om CCCTB.” Veileder: Jarle Møen. Bergen: Norges Handelshøyskole Juni 2012.

Skattedirektoratet. (2018). Skatte-ABC 2018/19. Hentet fra <https://www.skatteetaten.no/contentassets/dc2d77040b0746f8a3714d878c5c3f26/skatte-abc-2018-2019.pdf>

Skattefunn. (2017a). Hva er SkatteFUNN. Norges Forskningsråd. Hentet fra https://www.skattefunn.no/prognett-skattefunn/Hva_er_SkatteFUNN/1253987672438?lang=no

Skattefunn. (2017b). Hvem kan få støtte og hvor mye. Norges Forskningsråd. Hentet fra https://www.skattefunn.no/prognett-skattefunn/Hvem_kan_fa_stotte_og_hvor_mye/1253987666489?lang=no

Skatteloven (1999) *Lov om skatt av formue og inntekt*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14>

The World Bank. (2019). Doing Business 2019, Training for Reform. A World Bank Group Flagship Report. Hentet fra

http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

Utenriksdepartementet (2018). Norges samarbeid med EU om toll, skatt og avgifter. Regjeringen. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/tema/toll-skatt-avgifter/id686229/>

Utenriksdepartementet (2017). Norge best i EØS-klassen på gjennomføringen av EU-direktiver. Regjeringen. Hentet fra

https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/eu_direktiver/id2572907/

Valenduc, C. (2018). Corporate income tax in the EU, the Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) and beyond: is it the right way to go? *ETUI Research Paper-Working Paper*.

Vella, J. (2015). Nominal vs. Effective Corporate Tax Rates Applied by MNEs and an Overview of Aggressive Tax Planning Tools, Instruments and Methods.

Wangberg, I. S., (2018) Mer Moderne, mer rettferdig – Bedre beskatning av internasjonale selskaper (Manifest Tankesmie notat 1). Hentet fra

<http://manifesttankesmie.no/wp-content/uploads/sites/2/2018/02/Notat-1-2018.pdf>

Weiner, J. M. (2005). *Formulary apportionment and group taxation in the European Union: insights from the United States and Canada* (No. 8). Directorate General Taxation and Customs Union, European Commission.

Weiner, J. M. (1999). Using the experience in the US states to evaluate issues in implementing formula apportionment at the international level. *OTA paper*, 83.